

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene Inzeratov:

Enostolpna petlinna vrsta
malih oglaš po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglaš nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglaš v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Polština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; neuradna pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inzerate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Pomnite, Slovenci!

Z ozirom na članek, ki ga je naš list pod gornjim naslovom priobčil v 261. številki od 14. novembra 1924, nam je pravni zastopnik ministra dr. Gregorja Žerjave, g. dr. Oton Fettich, poslal sledeči popravek: »Ni res, da je dr. Žerjav v kulturnem oziru zadrževal razvoj slovenskega vseučilišča, šča, ko ga že ni mogel preprečiti in da je edino njegova zasluga, da se medicinska fakulteta ni izpolnila; res pa je, da je g. dr. Žerjav vedno po svojih najboljših močeh pospeševal ustanovitev in razvoj slovenskega vseučilišča. Ni res, da je bilo prvo delo dr. Žerjave, da je začel predelovati proračun za slovensko vseučilišče, ki ga je sestavil dr. Korošec popolnoma v skladu s potrebami vseučilišča in zahtevami profsorskega zbora. Res pa je, da dr. Žerjav ni začel predelovati proračuna za slovensko vseučilišče in res je, da s sedanjim prosvetnim ministrom sploh o tem ni govoril. Ni res, da se je dr. Žerjav »spravil tudi na uboge slovenske orožnike, ki jih bo v celih trumah poslal v Macedonijo med razbojnike, da jih bo preje konec, da si nakopljejo malarijo; res pa je ravno nasprotno, da g. dr. Žerjav deluje na to, da se čimprej vrne kolikor mogoče veliko število orožnikov-Slovencev v svojo ožjo domovino.« — Nasproti temu ugotavljamo, da je vsaka vlada, katero je podpiral dr. Gregor Žerjav, zadrževala razvoj slovenskega vseučilišča in da je edino zasluga vseh teh vlad, da se medicinska fakulteta ni izpolnila. Tudi je res, da so proračun za slovensko vseučilišče pristigovali ministri, ki so Žerjavovi politični somišljeniki. Tega pa niso storili na predlog gospoda Bolčovega Pepeta, ampak na nasvet najbolj merodajnih faktorjev slovenske samostalne demokratske stranke. In končno je res, da se je od ravnoiste strani predlagalo, da naj se slovenski orožniki pošljejo trumoma v Macedonijo, da pa so se taisti krogi ustrašili posledic takega čina in so zaradi tega svojo namero opustili, kakor so iz istih razlogov ukiniteli naredbo, da dijaki ne smejo biti člani marijanskih kongregacij, dasi je ta naredba njihovo lastno dete. — Pomnite, Slovenci!

Očistimo Slovenijo madeža!

Z ozirom na članek, ki ga je naš list pod gornjim naslovom priobčil v 260. številki od 13. novembra 1924, nam je pravni zastopnik ministra dr. Gregorja Žerjave, g. dr. Oton Fettich, poslal sledeči popravek: »Ni res, da je bilo »prvo herostratsko delo dr. Žerjave, da je ta velesocialni načrt (znižanje cen za Transporte žita in moke) uničil. Ni res, da je »na njegovo zahtevo novi prometni minister ukinil 40% popust za prevoz žita in moke v Slovenijo. Res pa je, da je ministrski svet na predlog g. prometnega ministra soglasno ukinil rešenje prejšnjega ministra g. Sušnika, ker se je prepričal, da se je Zadržna zveza v Ljubljani zlorabno poslužila dovoljene ugodnosti s tem, da je zahtevala razumno zelo visoke vsote od interesentov, ki jim je odstopala vozne liste s popustom.« — Ugotavljamo, da je iz tega popravka razvidno, da se minister dr. Gregor Žerjav sramuje očitka, da bi bil on uničil velesocialni načrt Davidovičeve vlade, da se Slovenija poceni preskrbi s kruhom. Zato ugotavlja, da je ta velesocialni načrt uničil soglasno ministrski svet. Mi pa ugotavljamo, da v tem ministrskem svetu sedi tudi minister dr. Gregor Žerjav! Očistimo Slovenijo madeža!

INVALIDI ZAHTEVAJO.

Belgrad, 25. novembra. (Izv.) Glavni odbor invalidskega združenja je vsled malomarnosti vlade sklenil, da pošlje h kralju svojega predsednika in posebno deputacijo. Vlada se je tega ustrašila in je danes sklenila, da se invalidom odobri kredit 100 milijonov dinarjev. — Zdi se, da je ta sklep vlade pesek v oči, kajti vlada še ni sklenila, odkod dobiti denar, niti ni izvršila formalnosti, ki so potrebne, da bi se ta sklep mogel smatrati za resnega.

Nezadovoljnost z radikalskimi kandidati.

RADIKALNI VOLIVCI ODKLANJAJO SODELOVANJE S PRIBIČEVIČEM.

Belgrad, 25. nov. (Izv.) Na današnji vladni seji je noprofani minister Maksimović obširno poročal o volivnem gibanju v celi državi. Njegovo poročilo je sestavljeno na podlagi poročil političnih in policijskih oblasti. Glasom teh poročil vlada povsod veliko zanimanje za volitve. Vendar še ni nikjer volivna borba v popolnem teku. Glavni vzroki so spori med kandidati. Pokazalo se je, da ljudstvo v Srbiji ni niti malo zadovoljno s kandidati, ki jih hočejo diktirati razni odbori v Belgradu. Posebno nezadovoljni so radikali. Na vseh dosedanjih sejah krajevnih organizacij radikalne stranke so protestirali proti temu, da odloča pri izbiri kandidatov izvrševalni odbor, v katerem so Janić, Janković in Marković, ker hočejo ti postavljati samo take kandidate, ki so pristaši korupcionistične politike. Krajevne organizacije svarijo pred takimi eksperimenti, kajti volivci zahtevajo, da sodelujejo pri izbiri kandidatov. Vsled nepopustljivosti Markovića in njegovih drugih so izglede, da bo prišlo do sporazuma, zelo majhni, ker je čisto gotovo, da bo število list v vseh okrajih Srbije kakor pri prejšnjih volitvah vsled oddvajanja in ne-discipliniranosti veliko. V mnogih okrajih v Srbiji bodo po 3, ponekod po 2 radikalni listi.

Glede prečanskih krajev je treba naglasiti, da sporazumevanje med radikali in Pribičevićem nikakor ne napreduje in da sploh ne bo nikjer prišlo do sporazuma razen v ljubljanskem okrožju.

Naklepi vladnih komisarjev.

Z ozirom na poročilo, ki ga je naš list pod gornjim naslovom priobčil v 262. številki od 15. novembra 1924, nam je pravni zastopnik g. dr. Gregorja Žerjave, g. dr. Oton Fettich, poslal sledeči popravek: »Ni res, da je dr. Žerjav »izdelal natančen načrt glede podpiranja »Slovenskih republikancev« in da je menda »predložil tudi sporazum, ki ga je za časa svojega bivanja v Ljubljani sklenil s Slovensko republikansko stranko oziroma z nekaterimi voditelji te stranke; res pa je, da so te trditve od začetka do konca popolnoma neresnične.« — Z odličnim spoštovanjem: Dr. Oton Fettich. — Ugotavljamo, da smo mi v tozadevnem poročilu javili, da o tem načrtu dr. Žerjava govori njegova najbližja okolica in da se s tem hvalijo samostojni demokrati po Belgradu, kakor tudi, da so to potrdili nekateri radikalni ministri. Ti pa gotovo dobro vedo, kakšni so naklepi vladnega komisarja dr. Gregorja Žerjave.

Davidović navdušeno pozdravljan.

Belgrad, 25. novembra. (Izv.) Kakor znano, se Ljuba Davidović nahaja v Črni gori na agitacijskem potovanju. O tem potovanju javljajo: Na potovanju skozi Bosno in Hercegovino je bil Ljuba Davidović povsod navdušeno sprejet in radostno pozdravljen. V Dobaju, Sarajevu, Mostaru in drugih mestih so ljudske množice pričakovale Davidovića z godbami in zastavami in z navdušenjem vzklikale za sporazum med srbskim in hrvatskim narodom. V Boki je množica Davidovića oduševljeno pozdravljala. Povsod je vladalo veliko navdušenje. Po vestih iz Črne gore so šanse za opozicionalni blok v Črni gori jako dobre.

AGITACIJSKI MANEVR ŽERJAVOV.

Belgrad, 25. nov. (Izv.) Današnja Pribičevićeva »Reč« prinaša iz Ljubljane sledečo vest:

Med samostojnimi demokrati in samostojnimi kmeti so se pojavile difference radi odločitve glavnega odbora zemljoradniške stranke, da se na volitvah ne sme kooperirati z nobeno stranko. Tako se je na Bledu predvčerajšnjim vršila konferenca

Za mariborsko okrožje pa so slovenski hlapeci srbskih hegemonistov kandidature že postavili. Glede Dalmacije je sporazum že propadel in samostojni demokrati proglašajo, da bodo postavili svojo listo in sicer v severni Dalmaciji s Pribičevićem na čelu, v južni pa z Grigsonom. Pri prejšnjih volitvah je demokratska skupina dobila v Dalmaciji en mandat po ostanku. Večji del Dalmacije se je po razcepu demokratske stranke izjavil za Davidovića. In tako je usoda obeh list že zapечатena.

Še slabše je v Vojvodini. Radikali o kakem sporazumu s Pribičevićem ne marajo nič slišati in vodijo proti njemu ogorčeno borbo. Tako je danes iz Vojvodine prispel v Belgrad poslanec Miladinović s posebno deputacijo in obiskal Pašića in notranjega ministra Maksimovića in protestiral proti favoriziranju Pribičevića in proti temu, da se v Vojvodini nastavlja uradniki, ki so plačani Pribičeviću agitatorji. V Srbiji pa je Pribičević itak določena sramotna vloga, da absolutno brez vsakega upanja na uspeh kupuje demokratske glasove, da bi oslabil Davidovića in omogočil boljši uspeh Pašiću, Markoviću in drugim. Z ozirom na tako stanje se je vlada posvetovala o korakih, ki jih je treba podvzeti v svrhu zboljšanja. Glavna stvar, ki jo misli vlada podvzeti, je podkupovanje in z ozirom na to je vlada finančnemu ministru naročila, da poskrbi potrebne kredite.

samostojnih kmetov, kjer so Pucelj in drugi delali na to, da bi konferenca sprejela sklep glavnega odbora zemljoradniške stranke. Vendar je bil predlog odbit in bodo samostojni kmetje glasovali z demokrati.

KANDIDATURE DEMOKRAT. STRANKE.

Belgrad, 25. nov. (Izv.) Izvrševalni odbor demokratske stranke je imel danes sejo, na kateri so se odobrile kandidature raznih strankinih pristašev, ki jih je ljudstvo izvolilo. Poleg tega je več pristašev izključenih iz stranke, ker so prisostvovali Pribičevićevim konferencam.

NASTAS PETROVIČ V AGITACIJI.

Belgrad, 25. novembra. (Izv.) Jutri odpotuje v Skopje in v južno Srbijo Nastas Petrovič, da uredi vprašanje glede nastopa neodvisnih radikalov v teh krajih.

REKONSTRUKCIJA VLADE.

Belgrad, 25. nov. (Izv.) V Belgradu se nahajata dr. Šurmin in dr. Drinković, ki bosta menda jutri imenovana za ministra. Mislijo, da bo namreč rekonstrukcija izvršena jutri najpozneje pa pojutrišnjem.

HRVATSKE KANDIDATURE.

Zagreb, 25. novembra. (Izv.) V tukajšnjih političnih krogih vlada veliko zanimanje za to, če bodo Radićevci na svojih listah kandidirali kakega zajedničarja. Nekateri politični krogi trdijo, da bodo kandidirali vsaj dr. Lorkovića, dr. Trumbića in dr. Krajca in sicer kot nosilca sporednih list v varaždinski in belovarski županiji oziroma kot okrajne kandidate. Drugi pa trdijo, da Radićevci ne bodo kandidirali nobenega zajedničarja. Pravijo, da je Hrvatska Zajednica končno sprejela program HRSS, vprašanje kandidatur je pa čisto osebno vprašanje in je vseeno, če kandidira zajedničar ali Radićevci. Sicer pa da obstoji tudi sklep HRSS, da more kandidirati samo tisti, ki je vsaj pet let član HRSS. Vaš dopisnik je zvedel, da se bo o tem vprašanju razpravljalo na jutrišnji seji federacije HRSS.

O RADICEVEM SKRIVALIŠČU.

Zagreb, 25. novembra. (Izv.) Tu je povzročila veliko veselost vest belgrajske »Politike«, da si je Radić obрил brke in brado in da preoblečen v žensko biva v Prpičevi palači v Zagrebu. Zdi se, da ima ta vest samo namen, da bi povzročila hišno preiskavo v Prpičevi palači.

Zastoj beneških pogajanj.

Belgrad, 25. nov. (Izv.) Pogajanja v Benetkah so začela zastajati radi ogromnih italijanskih zahtev. Italijanske zahteve so pretirane, kljub temu da vlada Pašić—Pribičević ravno tako preveč popušča napram italijanskim zahtevam. Ker se pogajanja ne morejo nadaljevati vsled nesporezumljenj v železniškem in prometnem vprašanju, je v Benetke odpotoval Bodrero, kjer se nahaja po naredbi vlade naš rimski poslanik Antonijevič. Ravnotako je potoval v Benetke pomočnik prometnega ministra Avramović. V zvezi s temi pogajanjimi in pa v zvezi s sklepom tajne pogodbe med našo državo in Italijo se bodo med Pašić—Pribičevićem in Mussolinijevom vlado vršila pogajanja glede sestanka Mussolinija z Ninčičem, ki bi se imel vršiti v Benetkah ali v Rimu.

TRGOVSKA POGODBA S POLJSKO.

Belgrad, 25. novembra. (Izv.) Poljska vlada je izrazila naši vladi željo, da z našo državo čimprej sklene trgovsko pogodbo.

Italija.

SESTANEK AVENTINSKE OPOZICIJE.

Rim, 25. nov. Snoči se je sešel vodilni odbor parlamentarne opozicije, ki se je pečal z dogodki in zbornici in s položajem, nastalim po sobotnem zborovanju. Ugotovili so, da se je položaj po dogodkih v parlamentu znatno izboljšal v zmislu opozicije. Opozicija ostane na svoji dosednji poti. Poslej bo znova posvetila posebno pozornost poteku preiskave v Matteottijevem procesu.

TUDI SENAT SE PUNTA.

Rim, 25. nov. Splošno pozornost vzbuja dejstvo, da je senat odklonil potrditev štirih novih senatorjev, in sicer Sabinija Di Giacomu, Ojetija in Meloja. To dejstvo glasom »Tribune« ni toliko pripisati političnim namenom kakor želji senata, da se senatorska čast zopet podeljuje le najzslužnejšim in najodličnejšim mozem, kakor zahtevajo predpisi. »Giornale d'Italia«, »Mondo« in drugi opozicionalni listi pa naglašajo, da je hotel senat s tem svojim činom pokazati svoj odpor proti Mussoliniju in njegovemu režimu.

SEM BENELLI ODLOŽIL MANDAT.

Rim, 25. nov. Pesnik Sem Benelli, doslej član parlamentarne večine, je odložil svoj mandat. V pismu roti Mussoliniju, naj drži svoje obljube, ki jih je dal v sobotni seji. — Benelli se hoče poslej posvetiti delu za »Italisko zvezo«.

Dogodki v Egiptu.

Pariz, 25. nov. (Izv.) Z ozirom na sklep egiptovskega parlamenta, da se bo pritožil proti nasilstvom Angležev na Društvo narodov, je izjavil generalni tajnik Društva narodov Sir Erik Drummond, da se Egipt ne more pritožiti na Društvo narodov, ker ni član društva in egiptovska vlada tudi ni nikdar zaprosila za sprejem. V danem slučju gre za popochnoma notranjo zadevo med Anglijo in Egiptom.

Kairo, 25. nov. (Izv.) Predsedstvo nove koalicijske vlade je prevzel Ziwar-paša.

Kairo, 25. nov. (Izv.) Egiptanske čete zapuščajo Sudan. V celi deželi vlada mir. Položaj je ugodnejši.

Kairo, 25. nov. (Izv.) Angleška garnizija je priredila včeraj veliko parado.

Kairo, 25. nov. (Izv.) Egiptovski parlament je izvolil poseben odbor, da sestavi pritožbo na vse parlamente sveta in na Društvo narodov. Odbor je pritožbo že sestavil. V pritožbi zahtevajo Egiptani popolno neodvisnost za Egipt in za Sudan.

TRGOVSKE POGODBE Z NEMČIJO.

Berlin, 25. nov. (Izv.) Danes so pričeli nadaljevati razprave za sklepanje trgovskih pogodb z Nemčijo v Londonu in v Parizu.

AVSTRIJA IN NASLEDSTVENE DRŽAVE.

Dunaj, 25. nov. (Izv.) Avstrijski minister vnanih zadev dr. Mataja je izjavil v nekem razgovoru, da je razmerje med Avstrijo in nasledstvenimi državami vseskozi prijateljsko. Posebno spajajo vse te države trgovske pogodbe in pogodbe gospodarskega značaja. Ta sistem bo treba še razširiti.

Paziti pa bo treba na to, da gospodarskih potreb ne zamenjamo s politično nemogočimi zahtevami.

ASQUITH POTUJE.

Jeruzalem, 25. nov. (Izv.) Bivši ministrski predsednik Asquith je prišel v Jeruzalem.

RUDARSKÉ MEZDE NA ČESKEM.

Praga, 25. nov. (Izv.) Včeraj so se začela pogajanja med lastniki premogovnikov in zastopniki rudarjev za ureditev mezd. Odločili so, da bodo odmerili nove mezde različno in sicer po okrajih, ker so življenjske razmere v raznih okrajih različne.

Nevaren položaj na Balkanu?

Kakor znano, se sedanja konservativna vlada v Angliji obotavlja podpisati sklepe ženevske konference glede osiguranja mednarodnega mira. Anglija se hoče preje posvetovati s svojimi dominijoni, kako ti gledajo na ta problem in koliko se hočejo oni obvezati, da pri preprečevanju konfliktov v Evropi sodelujejo ter na kakšen način. Angleška vlada pa hoče tudi počakati, kakšno stališče zavzamejo glede na ženevske sklepe Zedinjene države severne Amerike.

Zelo zanimivo pa je, da angleško časopisje stališče konservativnega kabineta utemeljuje s položajem na Balkanu. Velekonservativna »Westminster Gazette« meni, da je boljše, če se Društvo narodov počasi razvija, nego da hiti z ratifikacijo in izvedbo ženevskega protokola. Ta protokol sloni na priznavanju mirovnih pogodb v vzhodni Evropi, ki so pa pomanjkljive in so vzrok neprestanim homatijam. Bilo bi bolj koristno — pravi angleški list — če bi Društvo narodov skušalo proučiti in odpraviti vzroke nevarnega stanja na Balkanu.

Angleški tisk misli pri tem predvsem na Romunijo, kjer vlada zadnje čase zopet veliko vznemirjenje zaradi Besarabije. Ruska sovjetska vlada je namreč iz svojih na Besarabijo mejnih pokrajin, v katerih prebiva tudi večje število Rumunov, stvorila moldavsko republiko, ki je postala središče propagande za odcepitev Besarabije od Romunije. Brez dvoma pa namiguje »Westminster Gazette« tudi na razmere v Jugoslaviji, Grčiji in Albaniji. »Times« celo piše, da je položaj na Balkanu danes nevarnejši nego je bil pred vojsko. Pozabiti ne smemo na Bolgarijo, kjer sovjeti vzdržujejo tako med zemljoradniki kakor med delom macedonskih emigrantov zelo nevarno in obsežno revolucionarno propagando.

Spor med Anglijo in Egiptom.

Generalmajor sir Lee Stack, katerega so nedavno neznanci v Kairu ustrelili, ni bil vrhovni poveljnik angleških čet v Egiptu, kakor se navadno misli, marveč generalissimus ali »serdar« egiptovskih čet. Stack, Irec po rodu, je bil torej najvišji

častnik egiptovske armade in sicer od leta 1899. dalje. V smislu pogodbe, ki urejuje jako komplicirane odnose med Anglijo in Egiptom, je serdarja imenoval naravnost egiptovski kralj na predlog angleške vlade. Obenem je serdar bil generalni guverner Sudana, v katerem ima Anglija z Egiptom sovladstvo.

Atentat na serdarja izhaja iz nacionalističnih dijaških krogov, ki propagirajo neodvisnost Egipta. Neposredni povod za atentat pa je iskati v nepovoljnem stanju sudanskega vprašanja, glede katerega se Anglija in Egipt nikakor ne moreta sporazumeti. Zaglul-paša, ki je iz voditelja nacionalistov po daljši internaciji na Gibraltaru postal premier Egipta, vidi svojo poglavitno politično nalogo v tem, da Egipt popolnoma osvobodi in da stopi potem z Anglijo v svobodno pogodbeno razmerje kakor vsaka druga neodvisna država. K Egiptu pa prištevata Sudan, ki so ga svojčas egiptovski sultani osvojili in ga potem s pomočjo Anglije obdržali, ko se je mahdizem uprl egiptovskemu nadvladju. Anglija pa stoji na stališču, da mora Egipt slejko prej v zunanjepolitičnem in finančnem oziru priznati neko neodvisnost od velikebritanske države, katere se ne more poljubno odpovedati, glede Sudana pa mora ostati sedanje sovladstvo neizpremenjeno.

Atentat na serdarja, ki je bil resnični vladar Sudana, je ustvaril jako resen položaj. Nacionalisti so spravili s svojim terorističnim dejanjem egiptovsko vlado v veliko zadrego. Zaglul-paša je sicer Angliji takoj izplačal zahtevano odškodnino za umor — pol milijona funtov sterlingov — ostale zahteve pa je egiptovska vlada odklonila. Zaraditega je Anglija mobilizirala velik del svojih pomorskih sil, zasedla carinarnico in druge važne točke v Aleksandriji, Kairu in ob sueškem prekopu ter sploh pokazala svojo železno pest. Zdi se, da egiptovski vladi spriču tega ni preostalo ničesar drugega kakor da kaptulira, kajti zadnje vesti pravijo, da je odpoklicala iz Sudana svoje častnike in vojšta, kakor je to Anglija zahtevala. Angleška vlada je medtem tudi popolnoma na svojo roko imenovala novega serdarja egiptovskih čet in obenem to dostojanstvo ločila od generalnega guvernerstva Sudana, katero je podelila drugi osebi. S tem je angleško-egiptovska pogodba od Anglije je angleško-egiptovska pogodba iz leta 1899. od Anglije v eni bistveni točki prekršila in opsegla v pravice sovladstva Egipta v Sudanu, ki je itak precej omejeno.

Zaglul-paša je demisioniral, po vsej priliki zaradi tega, ker ni hotel prevzeti odgovornosti za to, od Anglije izsiljene koraške egiptovske vlade. Čisto neizvestno je, kaj da bo temu sledilo. Anglija je močna, egiptovski nacionalizem pa prešinjten neugasljivega sovraštva proti tujemu varstvu. Zdi se, da angleška vlada zato ne bo šla predaleč in se bo vsekakor varovala ukiniti pogodbo iz leta 1899. in proglašitev »neodvisnosti« Egipta iz leta 1922. Vendar so že njene dosedanje represivne mere izzvale hudo kri ne samo med muslimani, ampak tudi v Rusiji in drugod.

Naročajte »Slovenca«!

žet državnega duha in državne misli. Članek, ki ne razodeva nobene ljubosumnosti, da je baš prekmurski voditelj bil pri ti slavnosti kakor poslednji vaški župan. Tako vzgaja »protidržavni klerikalec«.

Malo je bilo parade na kolodvoru. Gimnazijci — in lovci bi bili morali nastopiti. Kakor veterani. Bančni ravatelj Košir bi bil komandant, gozdar Busbach vicekomandant. In salvo bi bili oddali, pravo veteransko salvo. Pa menda razun komandantov skoro nič moštva ni bilo. Škoda, da ni bilo te salve, v veselje in navdušenje vseh zajetih prijateljev!

Na banketu so nazdravljali in »držali guče«. Taki »guče« so potrebni in so še zadnji ostanek idealne romantike.

Mažarom nova zveza ni všeč. Gor na Hodoš in čez mažarsko mejo, tja naj bi odprli! Kaj jih briga Maribor? Toda razvoj gre preko njih in vsega usmiljenja so vredni zdaj, ko umirajo...

Zdaj bodo Ljutomerčani prihajali v Soboto, da preizkusijo večaki soboška vina; Sobočanci pa bodo hodili v Ljutomer na Ljutomerčana.

In commercium et connubium!

Stari Rimljani so delali po takem diplomatskem pravilu, Slovenci so že začeli in bodo podvojili svoje energije.

Nekdo je dejal: Zdaj bodo tri dežele, Kranjska, Štajerska in Velika Prekija.

Dr. OETKER-jev

vanilin sladkor

Dobl se povsod ali pa v to arai

Jos. Reich, Maribor

Politične vesti.

+ Dr. Žerjav v skrbah za slovenstvo in katoličanstvo. Dne 23. t. m. je zboroval dr. Žerjav v Mariboru. »Jutro« poroča, da se je to zborovanje vršilo »pod skromnim naslovom razširjene seje načelstva JDS.« No, skromne so bile tudi misli, ki so bile na tem skromnem zborovanju izrečene, tako skromne so bile, da bodo brez dvoma ostale neuslišane. Žerjav je vabil vse stranke v napredni narodni blok, ne le napredne samostojne, marveč tudi »na druge nacionalne struje v Sloveniji.« Pa bo vse zaman! Tako zaman je njegov trud, da bi slovensko ljudstvo prepričal o pravilnosti svojega programa, kakor je smešno njegovo dokazovanje, češ da politika SLS škoduje slovenstvu in katoličanstvu. Slovenstvo in katoličanstvo ne potrebuje nasvetov in zaščite od ljudi, ki so oboje že davno vrgli čez plot, če so sploh kedaj bili Slovenci in katoličani!

+ Tudi G. Pucelj se giblje. Slovenski samostojneži, ki so včlanjeni pri »srbskih zemljoradnikih«, so se odločili, da postavijo v Sloveniji svoje, t. j. zemljoradniške kandidate, kakor so to sklenili v Belgradu. Temu sklepu so se pa zelo upirali štajerski samostojni kmetje in na zborovanju v Mariboru je prišlo do hudega boja med pristaši »napredne koncentracije« in pa med pristaši g. Pucelja, ki se je zavzemal za lastno zemljoradniško listo. Zmagal je g. Pucelj in on bo tudi nosilec liste samostojnih kmetov na Štajerskem. »Napredna koncentracija« je vsled tega sklepa seveda silno potrta in poskuša samostojnežem škodovati s tem, da pošilja v njihove organizacije svoje ljudi, ki imajo nalogo samostojne kmete od moža do moža obdelavati za pristop k »napredni koncentraciji«. Uspeha pa nimajo posebnega, ker se Žerjavove koncentrirane smole vse boji.

+ Poslanec Lovreković proti Radiću. Dosedanji Radićev poslanec Lovreković, ki ga je Radić izključil iz svoje stranke, je osnoval novo stranko ter v njenem imenu izdal oklic na hrvatske kmete. Podpisalo je poleg Lovrekovića ta oklic še 23 drugih kmetov, Lovrekovičevih prijateljev. Zani-

nivo je, da je Lovreković bil poleg Jalžabetića in Kovačevića najstarejši član Radićeve stranke. Ker so se med njim in Radićem tekot parlamentarnega dela pojavila nesoglasja, ga je Radić izključil. Zato je Lovreković sedaj začel z novo stranko. Kakor pa nam poročajo iz Zagreba, njegova akcija ne bo uspela. Godilo se mu bo malo boljše ko svoj čas dr. Häusserju. Hrvatje danes vedo, da morajo biti složni in da cepitev pomeni narodno in ljudsko škodo. Samo slovenski Radićevi oboževalci se tega ne zavedajo. Gotovo pa je, da so z Radićevo politiko nezadovoljni mnogi njegovi vplivni poslanci, ki to tudi izjavljajo, a obenem zagotavljajo, da hočejo trdno držati enotno fronto. Z Radićem bodo obračunali pozneje, ko bo skupni cilj dosežen, oziroma ko bo skupna nevarnost premagana. Zato naj se slovenski centralisti Lovrekovićeve akcije prav nič ne vesele.

Beleške.

Dr. Žerjav zboruje. Pravni zastopnik dr. Žerjava dr. Oton Fettich nam je z ozidrom na beležko v št. 260 z dne 13. novembra 1924 poslal sledeč popravek: »Ni res, da je g. dr. Žerjav na svojem shodu, govoril o korupciji povedal, da so razni akti srečno izginili in da se zato ni treba korupcije nikomur več bati.« Res pa je, da g. dr. Žerjav kaj takega ali sličnega na svojem shodu ni govoril. Priznamo, da dr. Žerjav tega ni povedal. To smo povedali mi, kakor je vsak lahko bral v »Slovencu«.

Dvojna merna. »Komur je na sruču interes kulturnega in gospodarskega razvoja Slovencev, bo uvidel, da se z enim poslancom niti v takšnem bloku (se. kakor je »nacionalni«, op. ur.) čudežev delati ne da« — tako je govoril minister Žerjav v Mariboru. Od peščice poslancev SLS pa vseeno zahteva čudeže, čeprav jih v primeri s celokupnim številom poslancev tudi ni več kot neznatna peščica.

Važna svetnica. Včeraj je bil dan sv. Katarine. Sveta Katarina je za pamet, pravijo ljudje. Škoda, da »Slov. narod« te svetnice prav nič ne časti.

Dnevne novice.

— Prvi belgrajski katoliški nadškof msgr. Rodić bo posvečen v nedeljo, dne 7. decembra. Navzoči bodo vsi jugoslovanski katoliški škofje, papežev nuncij, kraljev zastopnik in zastopniki vlade.

Petdesetletnica proforskega delovanja je obhajal preteklo soboto vseučiliški profesor Milan Andonović v Belgradu. Na vseučilišču se je ob tej priliki vršila slovesna proslava.

— Dva nemška profesorja na belgrajskem vseučilišču. V začetku poletnega semestra bosta na belgrajskem vseučilišču začela predavati dva nemška učenjaka: dr. Fr. Gröer o načinu zdravljenja otrok in dr. Ant. Halste o farmakologiji. Dr. Halste bo v Belgradu uredil tudi farmakološki zavod.

— Železniške nesreče. Zadnji čas se pri nas ponavljajo železniške nesreče kar po vrsti. V četrtek 20. t. m. ob 11 ponoči je belgrajski brzovlak, ki prihaja v Ljubljano dopoldne ob 11, blizu Sida med postajama Martinci in Kukujevi zadel v 8 tovornih voz, ki so se odtrgali od nekega tovornega vlaka in ostali na progi, ne da bi bil kdo opazil, da se je vlak utrgal. K sreči je strojevodja Ivan Markić pravočasno opazil nevarnost in zmanjšal hitrost. Vendar sta bila od brzovlaka poškodovana spalni in jedilni voz, od tovornega pa več voz. — Na postaji v Novem Sadu je belgrajski osebni vlak zadel v tovorni vlak. Poškodovane so lokomotive in več vagonov. — V pondeljek 24. t. m. zvečer sta na progi Križevci—Koprivnica severno od Zagreba trčila osebni in tovorni vlak. Poškodovanih je bilo več vagonov ter ranjenih več oseb. — Včeraj popoldne je pri postaji Savski Marof pod Brežicami skočil s tira tovorni vlak, ki ga je vozila lokomotiva iz Maribora. Lokomotiva je bila za ondotno slabo progo pretežka. Neposredni vzrok pa je bil, ker so tračnice bile opolzke. S tira je skočila lokomotiva in za njo službeni voz. Drugo je vse ostalo na tračnicah. V službenem vozu se je vozilo 6 oseb, ki so se pravočasno poskakale iz vagona ter tako ušle večji nesreči. Promet se je vršil s prestopanjem. Ekspresni vlak iz Zagreba na Ljubljano je peljal skozi Karlovce, dunajski brzovlak pa na Čakovce. Tekom nočnejše noči je bila proga zopet prosta.

— Smrtna nesreča na železnici. V nedeljo dne 23. t. m. je pri Višnji gori (v smeri proti Stični blizu prve čuvajnice na ovinku) povozil popoldanski vlak ob pol 3 popoldne 60letno Marijo Marković iz Virja 36 pri Stični. Nesrečna žena je bila v neki hiši onstran proge na obisku. Ko je odhajala proti domu, je morala preko tira. V tistem hipu je privozil izza ovinka osebni vlak, ki jo je podrl in železni bat jo je sunil v glavo s tako silo, da je odletela daleč naprej proti čuvajnici. Vlak so ustavili. Zdravnik dr. Jenko iz St. Vida, ki se je vozil v vlaku, je konstatiral smrt. Bila je tudi drugače precej poškodovana. Zapuščena moža in 4 otroke, ki so že preskrbljeni. Odpeljali so jo na njen dom. — Na državni žele-

znici skoro nikjer ni na prehodih in drugod običajnih pregraj. Zato je čudno, da ni še več nesreč.

— Krekova kočna na Ratitovu. Ze zadnjč smo poročali, da je selška podružnica SPD. letos dogradila Krekovo kočno na 1669 m visokem Ratitovu. S tem je imenovana podružnica postavila najlepši in najpomembnejši spomenik planincu dr. Janezu Ev. Kreku. Znano je, kako je veliki pokojnik ljubil svoje gorenske gore, Sv. Jošt, Sv. Mohor, Jelovico z idilično ležečo vasio Dražgoše. Najbolj pa se mu je priljubil Ratitovec, ta kralj selške doline. Tik pod njegovimi skalami leži 1000 m nad morjem, gorska vasica Prtovč. Tam je dr. Krek najraje bival pri starem cerkveniku Petru Pavliču, tam se je v rezkem gorskem zraku spočil od naporov dela za svoj narod, si pridobil novih moči in zamislil nove načrte. Koča leži na vrhu planote Gladkega vrha, prav na grebenu pod najvišjim vrhom. S prostim očesom jo opaziš že iz Sv. Jošta, Planice ali Križne gore, izrazitejša pa že iz Sv. Mohorja, prav dobro pa tudi že iz Dolnje vasi in Sele. Posebno ugodno za planince je dejstvo, da je v neposredni bližini kočje dvoje studencev, od katerih eden prav redkokdaj usahne. Koča je lepo zgrajena, posebno lično izgleda, ker je vseskozi obita s škodljivci, ki jo tudi zavarujejo proti dežju, snegu in mrazu. Iz veže vodijo ena vrata v prostrano gostilniško sobo, ki jo bodo ogrevale pečnice (modovnice), ki so v zvezi s kuhinjskim ognjiščem. V pritličju je še soba za dame, v podstrešju je troje prostorov: velika soba s devetimi posteljami in dve manjzadnji sobici, vsaka s dvema posteljami. Posebnost kočje, ki bo prihodnje leto opremljena s strelodvom, tvorijo 25 kg težki zvon, ki bo izborni služil ob megli, da vabi planince, ki bi bili zašli po prostrani planoti na vrhu, pod varno streho Krekove kočje. Ta zvon je velikodušno darovala Kranjska industrijska družba. Prihodnje leto se bo kočja od znotraj opremila, to pa bo le mogoče, ako priskočijo delavni selški podružnici vsi merodajni činitelji in vsi nekdanji prijatelji dr. Kreka na pomoč. Naj bi vsi oni, na katere se je obrnila podružnica za podporo, storili svojo dolžnost ter pomagali da se s Krekovo kočjo postavi dr. Kreku nov in trajen spomenik ljudske hvalečnosti.

— Sistematični register zakonov, naredb, uredb in razglasov, ki se nanašajo na finančno upravo in so bili objavljeni v »Uradnem listu« od 4. novembra 1913 do 30. junija 1924, je po uradnem naročilu sestavil dr. Albin Ogris. Založila ga je delegacija finančnega ministrstva v Ljubljani. Cena ni označena.

— Stodolarski falzifikati. Pred kratkim so se pojavili na denarnih trgih falzifikati 100 dolarskih ameriških bankovcev. Falzifikati fingirajo izdajo Federalne Rezervne banke v St. Franciscu in imajo kontrolno besedo check. Na prvi strani ima falzifikat št. 4, na drugi strani št. 15. Na falzifikatu je tudi natisnjena slika Benjamina Franklina in podpis Johna Durkeja in Dr.

Dr. Fr. Sušnik:

Prekmurski profil.

KITAJSKI ZID SO PODRLI.

Dne 22. novembra 1924 je bilo Prekmurje združeno s Slovenijo.

Dve ovenčani lokomotivi sta počasi in previdno privlekli po novi progi natlačene salonske in službene vozove od Ljutomera v Mursko Soboto. Ljudstva se je trlo na kolodvoru. Mažari se niso mogli načuditi, da premore Jugoslavija toliko gospode in še celo cilindrate.

Stanič in Žerjav!

Seveda, »klerikalec« so upali, da bodo na ta veliki dan stali oni tam v prvih vrstah in se »rukovali« z došlimi ministri. Da, da, ko bi bila prišla Korošec in Sušnik, pa se bi bila »klerikalija« zbrala na veliko žlico! Tako pa so morali stati pri vratih, stegati vratove in škiliti v Dobrajevo banketno dvorano kakor ubogi Lazar pred bogatino vo hišo... In lačni odhajati.

Oh!...

Na kolodvoru je govoril gerent dr. Šomen, tako približno kot vselej, kadar natakne oficijelne jugoslovanske rokavice. Gospod Stanič je gledal strogo in ministrsko, ministrsko je tudi odgovoril; gospod Žerjav pa se je bolno in sramežljivo nasmihal.

Navdušenje — Menda tudi navdušenja ne pozna več svet. Niti mladina ga noče več. Silno prozaično je vse in še celo »protidržavni klerikalec« bi bil Žerjavu kot jugoslovanskemu ministru privoščil vendar malo več viharnega sprejema.

Samo Gorišek, znameniti občinski tajnik soboški, je bil vznosen in je z vojaškim respektom in z župansko dostojanstvenostjo spremljal vsako ministrsko kretnjo.

Klekl je v svojih »Novinah« zapisal za ta dan članek, ki mu dela čast. Članek, pro-

F. Honstona. Falzifikat je napravljen fotografiranim potom. Barva pečata in številke je pravilna in je falzifikat sploh dobro izdelan.

— Smolo je imel Franca Poličar, rojen 1906 v Zgornji Besnici nad Kranjem. Klatil se je po Dravljah in oprezoval; razmere so mu itak precej dobro znane in ima tudi dosti znanec. Ko je videl, da so se vajenci in pomočniki Franca Goljarja odstranili iz hiše, se je izmuznil v stanovanje; odnoso v delavnico, ter izmaknil razne obleke vajencev in pomočnikov in usnjato denarnico z nekaj denarjem, v skupni vrednosti 800 Din. Svoj plen je skril v sosednji kozolec, pa meni nič tebi nič mirno in brez bojazni pozneje v delavnici še obiskal svoje okradene znanca. Pa ga je že kdo pri tatvini opazil, prijeli so ga, našli tudi skrito zalogo, naka je bil aretiran.

— Sleparski agent. Vidosevič Anton iz Dalmacije, potnik neke zagrebske tvrdke za povečanje slik, je prejel od ljubljanske tvrdke Sitar-Svetek poverilnico za naročila gravirskih del. Vidosevič pa neupravičeno sprejema naročila in predumeja za povečanje slik na račun tvrdke in je s tem osleparil že več strank. Oblasti ga zasledujejo.

— Tatvine. Nezaklenjeno omaro v spalni sobi pos. Franca Mesnerja iz St. Vida si je neznan tat precej dobro ogledal. Pobral je dve denarnici s svoto 1300 Din, zlato žensko uro z verižico, vredno 1000 Din in 50.000 papirnatih nemških mark. — Posestniku Pavlu Potloriku iz Pusenika pri Sv. Jurju pod Kumom je nekdo snel cirkularno žago z valjem. Zaga je vredna 1700 Din. Vse pa je gre s tatovi!

— Požar v Belgradu. Te dni je nastal v Belgradu na Čukarici v tovarni za kože, ki je last Petra Arambašija, požar, ki je napravil 1.500.000 Din škode.

— Zenske — roparice. V okolici Prijedora v Hercegovini je bilo zadnji čas izvršenih več roparskih napadov. Orožniki so dolgo časa iskali roparje; končno se jim je posrečilo, da so jih našli. V splošno začudenje se je zvedelo, da so roparske napade izvrševale tri mlade ženske, stare 26, 24 in 21 let, oblečene v moške obleke. Vse tri roparice so izročili sodišču v Banjaluki. Državni pravdnik je izjavil, da bo zahteval smrtno kazen.

— Ponesrečen beg zločincev. V nedeljo zvečer okoli 9. ure je poskušalo iz sodnih zaporov v Zagrebu pobegniti devet nevarnih zločincev, ki so bili zaprti po celicah v drugem nadstropju. Prekopali so zid in šli najprej na podstrešje. Nato so se spustili v pritličje, kjer so skušali odstraniti železno mrežo iz okna. Šele ob 12. so stražniki zaznali beg, naka so nekateri obkolili poslopje, drugi so pa pričeli iskati begunce, med katerimi je bil znani razbojnik Jgatič. Straži se je posrečilo v poslopju samem, da je prišla sedem beguncev, med tem ko so Jagatič in njegovega tovariša našli šele ob 7 zjutraj skrita na podstrešju.

— Zvonarna strojništvo in livarni d. d. v Ljubljani je prešla dne 13. t. m. izjavo župnega urada v Cerkljah na Gorenjskem, s katero se potrjuje, da je vtila za župno cerkev 4 bronaste zvonove, ki jih je g. svetnik P. Hugolin Sattner na licu mesta preizkusil in izjavil, da so glasovi vsch 4 zvonov natančno zadeti, tudi zvon G, ter se s starim zvonom F popolnoma zlagajo, tako da je zvonilo lepo in mogočno. Na željo župljanov se je zvon G zamenjal z novim zvonom As.

Najcenejše in najnovejše obleke za dame in gospode dobite samo: Selenb. ul. 3. Gričar & Mojač.

Neprekosljivi so le
EXCELLA
šivalni stroji.

Nedosežni v konstrukciji in materialu. Izredno nizke cene. Ogledite si jih pred nakupom.
J. GOREC, Ljubljana
Palača Ljubljanske kreditne banke

Primorske novice.

p Gonja proti goriški škofijski gimnaziji. Goriški nadškof dr. Sedej je s pomočjo svoje duhovščine in slovenskega ljudstva sezidal v Gorici lastno gimnazijo s konviktom, da tako zagotovi škofiji zadosten in vzoren duhovski naraščaj. Po vojni so se doslej otvorili le štirje razredi ljudske šole in pripravnica. Pouk je popolnoma prilagoden veljavnim državnim predpisom in se sprejemajo tudi dijaki italijanske narodnosti. Je pa seveda preskrbljeno, da se slovenski gojenci v zadostni meri uče tudi svojega materinega jezika. To pa ravno bode v oči nestrpne nacionalistične kroge, ki so domalega istovetni s framasonstvom. Najprej so začeli gonjo proti didaktičnemu ravnatelju zavoda Žnidaršiču. Ko se je leta prestopno voljno umaknil, so našli drugo pretezo, da zavod ovirajo in oškodujejo. V zavodu je obol el en edini učenec — ba je na škrlatinki. Dečka so takoj izolirali in je danes že zdrav; razen njega ni obol el na zavodu niti en drug učenec. Kljub temu je oblast zavod »iz zdravstvenih razlogov« za cel mesec zaprla. Tako se igrajo z najvišjimi interesi cerkve in ljudstva, da le zadoste svoji nacionalni in protikatoliški mržnji.

p Smrtna kosa. Umrla je gospa M. Zorn, soproga nadučitelja Zorna v Vrtojbi in mati solkanskega nadučitelja, v starosti 61 let.

Predno kupite **Miklavžev dar** ogledite si **TEKSTILBAZAR!**

Štajerske novice.

š Žrtve! V septembru je preteklo leto, ko je vojni minister Pešič z eno potezo postavil na cesto par stotin častnikov z družino, ter si tako omogočil, da je v okviru proračuna imenoval 60 svojih drugov za generale — to je bila redukcija v vojski. Ker je bila istočasno tudi pri uradništvu redukcija v toku, je lahko razumljivo, da je marsikateri častnik vkljub nepretrganemu iskanju službe ostal brez nje. Tako tudi naš drug iz bivše avstrijske vojske g. I. Černe, kapetan I. kl. v p. Imel je skrbeti za ženo in pet otrok, a nuditi jim je mogel le borno pokojnino, katere višina se lahko primerja plači trgovskega pomočnika kmalu potem, ko je oproščen, in to mož, ki je stal na pragu polne 35 letne službe. Nehote se nam pojavi vprašanje, ali je bilo res treba toliko žrtev, da je dobila vojska toliko generalov, ali pa je bilo potreba res toliko generalov, da smo dobili toliko žrtev? Ministrstvo za socialno politiko, odgovoril G. Černe sam se je posušil do skeleta. Naj Vam tudi povem vzrok, zakaj stoji on danes ob mrtvaškem odru svoje zveste družice? Ne morem iz sramu pred inozemstvom! — Tovariši, aktivni in v pokoju, posebno prvi, spomnite se, da Vam preči slična usoda! Bivši tovariši iz avstrijske vojske, katerim je bila usoda ugodnejša, spomnite se svojega nesrečnega tovariša, pomagajte mu v sedanjih najskrajnejši bedi, zbirajte med znanci ter pošljite prispevke na podpisane, ki jih bo v časopisih obelodanil. Celjane pa prosimo, da preskrbe svojemu soprebivalcu kako primerno službo ter tako preprečijo nadaljnji razvoj tragedije. — Makso Kovač, adm. art. teh. kapetan v p., Celje, Kralja Petra c. 16, III. š Veliki župan dr. Pirkmajer je odpotoval v Belgrad po nova navodila za volitve.

š Krošnjarja je okradel. Na zahtevo krošnjarja Marijana Kovača je bil aretiran Koloman Gj., doma iz Bodonec v Prekmurju. Ko sta se pomenkovala na trgu, je izurjeni Prekmurec izmaknil Dalmatincu nikljasto uro z verižico ter žepni nož, se naglo poslovil in izginil. Kolomana so kmalu zasačili v zelo vinjenem stanju. Za sedaj sedi v policijskem zaporu radi pijanosti, po odsluženju policijski kazni pa pojde v sodne zapore.

O BLEKE NA
O BROKE I
MESTNI TRG 3
O. BERNATOVIC

Ljubljanske novice.

lj Za strojnega inženjerja je napravil diplomski izpit z odliko na dunajski tehniški visoki šoli g. Peter Keršič iz znane obrtniške rodbine v Šiški. Z izredno marljivostjo je končal svoje študije v normalni dobi, kljub temu da je prebil dolge mesece v laškem ujetništvu.

lj Komunalna politika. Na svetu so različni ljudje. So taki, ki imajo konje radi, pa tudi taki, ki konj nimajo radi. Potem so tudi taki, ki imajo svoje konje radi, drugih konj pa nimajo prav nič radi, posebno takih ne, ki so občinski. Čemu pa potrebuje občina konje? Živalske pozdrave lahko odvažajo s cest tudi privatni konji, tudi kamenje lahko vozijo privatni konji, čemu torej občinski? Ali zato, da bo še več pozdravov na ulicah? Take občinske živali niso za drugega kot za nesnago, torej proč z njimi! Take živali je treba prodati, ker preveč požro. Od občine naj imajo dobiček občinarji ne pa občinski konji! Občinske naprave so sploh nepotrebne, ker občinarjem samo odjedajo kruh. Kaj n. pr. nam je potrebna občinska plinarna? Ali ne bi lahko nekaj občinarjev imelo prav lepe dobode od nje? Tako je tudi z elektrarnami, s kopališči, celo z javnimi stranišči. Take občinske bedarije si lahko privoščijo Pariz ali pa London, ne pa uboga ljubljanska občina. Naša občinska politika mora iti za tem, da bodo bogati občinarji, ne pa občina. Če so občinarji bogati, je bogata tudi občina. Torej proč z mestnimi konji, proč s cestnimi pometalci, proč s parnim valjarjem in z vodovodom. To vse si lahko preskrbe občinarji sami, če imajo. Oni pa, ki nič nimajo, naj gredo iz občine ven. Ko se bo to zgodilo, bo »Slov. narod« zadovoljen, še bolj bo pa zadovoljen prvi ali drugi ali tretji ljubljanski komisar.

lj Občinski denar in podpore. Včerajšnji »Narod« se jezi, da je dal bivši župan dr. Perič nakazati večje ali manjše zneske kot podpore raznim »klerikalnim« in komunističnim političnim organizacijam. »Narod« bodi povedano na uho, da so prejemale večje ali manjše podpore iz občinske blagajne vse organizacije, ki delajo kaj obče-koristnega, brez ozira na politično orientacijo njihovih članov. Če takozvane liberalne organizacije nič ne delajo ali pa nič splošnokoristnega, tega ni kriva mestna občina, še manj pa bivši občinski svet, ki je delil podpore po pravici, ne pa po politični pripadnosti. Ta princip je povsod veljavil pri podeljevanju podpor, samo pri liberalni gospodi ne.

lj Vstopnice za Miklavžev večer v Unionu se dobijo v predprodaji v mežnariji cerkve Sv. Petra I. nadstropje (Šentpetersko prosvetno društvo) od ponedeljka dne

1. decembra vsaki dan od 9. zjutraj do 7. zvečer. Istotam se oddajajo tudi darila, ki jih naj porazdeli Miklavž oziroma Laketbrada med udeležence prireditve.

lj Javni radio-koncert. Kakor že javljeno, se vrši prvi javni radio-koncert v Ljubljani v sredo, dne 3. decembra ob pol 9. zvečer v veliki dvorani hotela Union. Natančnejši spored koncerta priobčimo v prihodnjih dneh. Danes le obveščamo, da se vrši koncert na korist Jugoslovanske Matice ter da bodo sedeži: od I. do VII. vrste po Din 8, od VIII. do XV. vrste po Din 6, od XVI. do XXII. vrste po Din 5, sedeži na balkonu in galeriji po Din 5, stojišča po Din 4, dijaška stojišča po 2 Din. Predprodaja vstopnic se vrši od sobote dalje v Matični knjižarni na Kongresnem trgu. Anteno in aparat montira iz posebne naklonjenosti brezplačno tvrdka Jugoslovanski Brown-Boveri, odnosno njena tukajšnja zastopnika Tuječ in Štebi.

lj Umrli so v Ljubljani: Angela Cerar, zasebnica, 36 let. — Valeska Kadunc, stavčeva hči, 4 leta. — Adela Balac, gosposinja, 37 let. — Lovro Kacler, sodarski vajenec, 18 let.

lj Tedenski zdravstveni izkaz. V času od 16. do 22. novembra je bilo v Ljubljani rojenih 22, mrtvorojena 2; umrlo je v tem času 18, med temi 7 tujecev. Vzrok smrti v 3 slučajih jetika, v 1 srčna hiba, ostali drugi naravni smrtni vzroki.

lj Nalezljive bolezni v Ljubljani. Od 16. do 22. t. m. so bili v Ljubljani naznanjeni sledeči slučajji nalezljivih bolezni: 3 davice, 2 škrlatice in 2 dušljivega kašlja.

lj Danes sveže ščuke in karpi na ribjem trgu po 20—25 Din kilogram.

lj Nepoštena uradnica. Antonija S. je bila do aprila meseca lanskega leta uslužbena v tovarni Indus. Kot uradnica je vodila mezdne liste in izplačevala delavce. Da so pri takem poslu mogoče vsakovrstne nerednosti, je znana stvar, toda nerednosti v njeni pisarni so bile pa precej zamotane; tovarna jih je slutila in deloma tudi zapazila, nujno pa le ni mogla sumiti Antonije S. Poslala jo je na provizoričen dopust in med njenim dopustom pregledala knjige in račune. V šitih knjigah je manjkalo več listov in pregledovalci se ugotovili, da je Antonija zaračunavala plače tudi bolnim delavcem in svote pridržala seveda zase ter tovarno na ta način ogoljufala za več kot 10.000 Din. Odpovedali so ji seveda službo in jo izročili sodišču. Srečo je hotela poizkusiti s podkupovanjem, pa se je opekla.

lj Pobja v Streliški ulici. Mesarski pomočnik Ivan Snoj, doma iz Ilovice, je že v nočnih urah zavlil v gostilno Putrieh na Dolomajski cesti. Z njim je bila tudi njegova izvoljenka, služkinja Sagadin. Snoj si ni naročil vina, temveč vode. Družba treh fantov pri sosednji mizi je začela Snoja vsled tega zbadati in zasmehovati. Snoj sicer ni reagiral dosti, s kratko gesto jim je povedal, da jih nič ne skrbi, če on pije vodo. Ker mu je bilo pa zbadanja in zafrkavanja le preveč, je vstal in odšel s svojim dekletom v smeri proti Streliški ulici. Neopazeno mu je pa sledila trojica mladih zabavljačev. Bradač, mesarski vajenec, in sluga Peterlin, oba dobra znanca Snojeva, sta uvidela nevaren položaj Snojev in sta hotela preprečiti eventualen spopad. Bilo pa je že prepozno. Vsi trije neznaneci so Snoja prav mesarsko obdelali z nožmi; zadali so mu osem težkih ran in sicer na glavi, na hrbtu in na rokah. Dekle je seveda v strahu in zmedenosti zbežalo. Snoja sta Bradač in Peterlin privedla na policijsko stražnico na Poljanski cesti, od tam pa vsega v krvi v bolnico. Vse je kazalo, da bodo napadalec odnesli pete; toda policija je kljub temu izsledila že dva in sicer Prešerna Stankota, pos. in trg. sina iz Šiške ter Alojzija Sinkovca, modelnega mizarja iz Hranilnišne ulice. Pri aretaciji sta dejanje oba priznala.

lj Kdor zna, pa zna! Angeli Podržaj se je strašno mudilo na kolodvor, pripeljal se je ba je njen brat. V svoji veliki bratovski ljubezni si je izposodila od Terezije Maurer v Zelenu jami 300 Din vredne čevlje in ker je slučajno deževalo, še 200 Din vreden dežnik. Ali se je odpeljala z bratom, ali kaj, ni bilo in ni bilo ne dežnika ne čevljev. Pri zaslišanju je Angela priznala, da je dežnik še isti dan pošteno »vnovčila« le glede čevljev ni »mogla« vedeti kaj natančnejšega.

lj Kadar se ženske zlasajo in si skočijo v glavo, je poleg običajnega regljanja dostikrat marsikaj bridkih spoznanj. Milka K. iz Sela in Ivanka Č. se že precej časa pisano gledata. Milka je poročena, ima tudi otroke, njen mož jo pa že dalj časa zanemarja, zanemarja pa tudi otroke. Vso njej dolžno ljubezen pa poklanja Ivanki Č. Pa sta se srečali na Selnu in Milka se je izpozabila v svojem srdu ter udarila Ivanko s steklenico po glavi in jo lahko poškodovala. Seveda ta bolečina ni mogla kar preboleti, naznanila je stvar policiji. Prej se ga je pa na jezo precej čedno »nalezla« in potožila Milkinemu možu, ki jo je spremljal celo na policijo. Ko sta odhajala s policije, je mož pokimal: »A' sma ja not potlačil!«

lj Zgledna hčerka je vsekakor V. Ana z Glinca. Muhe so jo prijele, svet jo je zamamili, starišem je ukradla za 3400 Din obleke in zlatnine in brez slovesa odšla v svet.

lj Nezgoda. Dvanajstletni Čebulj Ivan iz Cegnarjeve ulice je padel raz zid pri

Levstikovi lekarni na Sv. Petra nasipu na stopnice in se močno udaril na senclh. V zmedenosti se je naslonil na ograjo ob strugi; da ga niso rešili pasanti in ga odvedli v bolnico, bi bil zdrknil v strugo Ljubljance.

lj Policijska kronika. Od 24.—25. novembra so bile dostavljene sledeče ovadbe: Radi tatvine 3, radi lahke telesne poškodbe 1, radi goljufije 1, radi nezgode 1, radi pijanosti 1, radi prestopka zglaševalnih predpisov 3, radi prestopka cestno policijskega reda 3, radi prekrščenja policijske ure 1, Aretacije: 1 radi pijanosti, 1 radi nedostojnega vedenja, 1 radi tatvine, 1 radi neplačane cehe.

Cerkveni vestnik.

š Škofovsko posvečenje. Tekom enega leta obhajamo že drugi v Ljubljani izredno slovesnost škofovskega posvečenja. Lani dne 8. decembra je bil posvečen g. dr. Srebrnič v škofa, prihodnjo nedeljo, dne 30. novembra, ob 9. uri pa bomo obhajali škofovsko posvečenje g. dr. I. Gnidovca, duhovnika misijonske družbe sv. Vincencija Pavelskega, bivšega rektorja in direktorja škofskih zavodov v št. Vidu. Bežal je pred častjo, ali čast je šla za njim. Posvetil ga bo v cerkvi presv. Srca Jezusovega prevzv. g. Hermenegild Pellegrinetti, apostolski nuncij, ob asistenci presvetl. ljubljanskega škofa dr. Ant. Bon. Jegliča in mariborskega škofa dr. Andreja Karlina. Novoimenovani škof skopljanski želi biti introniziran že 8. decembra v Prizrenu, prestolici skopljanskih škofov, zato se bo kmalu po konsekraciji podal na pot v svojo škofijo. Veličastne obrede škofovskega posvečenja smo že lani natančno popisali.

Učiteljski vestnik.

SPOZNANJE PRIHAJA.

Iz podeželskih krogov UJU smo prejeli nastopni dopis: Težka je obsodba centralnega predsednika UJU g. Stankoviča, ki jo je napisal o ministru Pribečeviću in njegovi kompaniji, toda še težji so grehi in zaslužijo še hujšo obsodbo, našega pokrajinskega predsednika UJU Jelenca. Vsi predsedniki učiteljskih organizacij so dolžni braniti učiteljske pravice in jih čuvati kot zenico v očesu, česar se g. Stankovič, kakor smo čitali, zaveda v taki meri, da izpostavlja svojo eksistenco za učiteljsko svobodo in njegovo pravico, med tem ko je Jelenec pljunil v prah in izdal ter poteptal največjo učiteljsko dobroto, ki jo je imelo doslej slovensko učiteljstvo, t. j. definitivnost. Kolikor smo mogli izvedeti izza kulisa, je ta usodepolna pregreha pred vsem njegova zasluga in še nekaterih nam že znanih njegovih trabantov. Gospodje, ali ne pomislite, kakšen prejudice ste nam ustvarili za bodočnost! Ali ne razumete še tako usodepolnega dejstva? Dolgi 30 let so padali težki udarci po naših hrbtih, pa ko je imel napočiti dan sprave in miru tudi za naš stan in poklice, pride naš voditelj in uniči največjo učiteljsko dobroto. Pa odkod ta žalostni pojav? Od tod, ker je Luka Jelenec strasten demokrat, podpredsednik JDS in intimus dr. Zerjave. G. poverjenik L. J. se lahko smeje, on je na gorkem, nas pa bodo obdelovali po shodih, da bo joj! Ljubljanska Jelenčeva družba ne čuti tega tako, kakor mi na deželi, kar pa je še ne opravičuje, da bi nam na deželi obteževala že itak težko narodno delo in življenje sploh. Kdo pa so v tej družbi, ki se igra z našo usodo? Ti-le morajo biti: Iv. Dimnik, Dostal, bivši planinski narodnjak Fogic, vipavski Grum in še nekateri, kojih imena zamolkimo še za danes, dasi jih pozabili ne bomo ob eventualnih volitvah v naše upravne svete. Nikar naj si ne domišljajo, da se nam bodo pred njimi vedno tresle hlače. Ako udarite po svojih tovariših, ki niso vašega političnega naziranja, je to obsodbe vredno, ko pa se spravite nad uboge učiteljske družine, da se brezsrčnost, da ji ni para. Ko bo pa prišel dan vračila, tedaj boste stokali, a usmiljenja ne boste zaslužili, ker ga tako početje ni vredno. Vse tovariše iz UJU pa pozivljamo, da obso-dijo vso neplemenitost, ki prihaja iz naših vrst ter naj izvajajo posledice za izdajstvo, ki se je zgodilo nad našim stanom, zlasti pa glejmo, da bo UJU res stanovska organizacija in ne rezervar za JDS ali kako drugo stranko. Ne pozabimo dalje, da smo ljudski učitelji ter da med ljudstvom živimo, ki gleda na nas in na vse naše delo ter nas tudi sodi po njem. O vsem tem, kar se je zgodilo, ne smemo molčati, dokler se ne popravi. Tisti tovariš pa, ki bo šel na Strukljevo mesto in bo s tem pokazal svoje nesocialno čuteče srce proti lastnemu stanovskemu tovarišu, naj nikar ne računa na simpatije učiteljstva, ako bo moral čez nekaj mesecev sam na Krtno.

Zborovanje Slomskove zveze bo jutri, v četrtek, 27. t. m. ob 4 popoldne v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna. Dnevni red: Važne stanovske zadeve. Komur je količjak mogoče, naj se zborovanja sigurno udeleži. — Glavni odbor.

Poizvedovanja.

Zgubil se je 6 mesecev star pes, spanjcl, bel z rjavimi lisami in dolgimi rjavimi ušesi. Shiši na ime »Lumpic«. Kder ga najde, naj ga proti nagradi pripelje v Streliško ulico 29.

Prosveta.

Dr. Joža Glonar:

Reymont in njegovi »Kmetje«.

Prav v onem času, ko so se zemeljski ostanki Sienkiewicza triumfalno vračali iz svobodne Švice v novoosvojen Poljsko, je švedska akademija znanosti podelila letošnjo Nobelovo nagrado za literaturo drugemu poljskemu pisatelju, W. St. Reymontu, podelila z izrečno pripombo, da za njegove »Kmetje«. Tako je med Nobelovimi odlikovanci sledil Sienkiewicz drugi Poljak, po vsebini in tendenci svojega dela Sienkiewicz popolnoma nasproten. V Sienkiewiczu je dobila nagrado epopeja poljske preteklosti, v Reymontovih »Kmetjih« živi poljska sedanost, poljska zemlja in poljski človek današnjih dni.

Reymont je bil rojen l. 1868 v vasi Kobiele v piotrkovski guberniji in je živel precej nemirno življenje. Gimnazijo je končal v staroslavni Čenstohovi, potem pa ga je življenje metalo iz kraja v kraj, iz poklica v poklic. Bil je član potujoče igralske družbe, novic pri pavlincih, železniški uradnik in bogvedi kaj še vse, dokler mu ni uspel njegovih novel, ki jih je začel priobčevati v l. 1893, pokazal pravega poklica. L. 1901 je pri trčenju vlakov bil živčevno precej pretresen in se je dalje časa lečil v Italiji. Pozneje se je njegovo življenje gibalo med Parizom, Varšavo in Zakopanem.

Sila njegovega peresa je naravnost elementarna, za bujno fantazijo se družijo nenavadna pestrost in plastičnost izraza; njegovo oko prodira ravno tako globoko v tajno snovanje narave, kakor v skrivnosti človeške duše in srca, ter ve oba v svojem delu spajati s plastičnimi simboli. Ta silna moč karakterizacije in globokega vpogleda v skrivnosti svetovja je najbolj jasno izražena v njegovih »Kmetjih«, ki so izšli l. 1903. Če bi bili samo slika današnje poljske zemlje in današnjega poljskega človeka, ki se s to zemljo muči in ubija, bi ne bili dobili Nobelove nagrade. V resnici pa so mnogo več: epopeja skrivnostno snuječ nature, ki se z enako močjo in tajno, groze polno silo pojavlja v človeški krvi, kakor v sokovih, ki pod žgočim poletnim solncem zorijo v sad in v smrt in novo življenje, v večni krog. Glavni junak vse povesti je prav za prav mati Zemlja, iz katere klije cvet, bil, drevo, žival in katere delec je tudi človek, ki je iz njenega prahu prišel in se vanj vrača. Ta zamisel je v Reymontovih »Kmetjih« izvedena na vprav grandiozen način; kot umetnik realist pa je poleg svoje umetniške naloge Reymont izvršil še poseben patrijotičen čin s tem, da je Poljake na nenavadno učinkovit način opozoril na zemljo, na kateri stoje.

»Kmetje« so povest o tem, kaj dela poljska kmetijska vas — Lipce, ki se jih bo še ta ali oni iz svojih vojnih let spomnil — skozi celo leto. Roman je razdeljen na 4 knjige, ki nosijo naslove po letnih časih: I. Jesen, II. Zima, III. Spomlad, IV. Poletje. Opisano je delo od kopanja krompirja v zgodnji jeseni pa do žetve na koncu poletja. To pa še ni vse. Zemlja zahteva od svojih obdelovalcev pod istim podnebjem povsod isto in kmetje kakor so Matija ali njegov sin Antek, se ne nahajajo samo na Poljskem. K temu recimo poljedelskemu letu pride še cerkevno leto, ki je na Poljskem popolnoma različno od drugih pokrajin in narodov. Posebni značaj poljskega katolicizma je Reymont v svojem delu prav dobro zajel. Posebni čar kmetijskega življenja dosega svoj višek v onih visokih cerkvenih praznikih, ob katerih se najbolj poudarja zveza med zemljo in nje Odrješeni-kom. V teh praznikih je cerkev umno znala spojit staro kulturo s sijajnimi odkritji svoje vere. Reymont zna te praznike opisati tako, da čitatelj res vidi in občuti, kako ti prazniki kmete dvigajo in njih življenje plemenitijo in požlahtnijo.

Druga vrsta cerkvenih svečanosti je v zvezi z življenjem vsakega posameznika: krst, poroka, smrt, pogreb. Ali je smrt kak praznik, kakšna svečanost? Človek bi rekel, da ne, toda če čita pri Reymontu opis smrti Agate, pa bo ostrmel nad tem čudežem, ki ga je vera izvršila. In kako elementarna sila, ki človeka zgrabi z vso svojo veličino, se kaže v smrti starega Borynel!

Reymont piše brez vseh predsodkov in »sine ira et studio« samo kaže to, kar se mu stavi pred oči, on ni niti »liberalec«, niti »klerikalec«. V tej reči mu zaupamo, se mu udamo in smo tako res prepričani, da je duša tega naroda polna globoke vere. Glasniki vere pa so pri vsakem narodu njegovi duhovniki in preroki. Tudi te imamo pri njem. Glavna oseba je župnik, ki ga Reymont nikakor ne idealizira, ki ni nikak junak krščanskega požrtvovanja, ampak ima celo precej posvetnih potoz. Toda vseskozi naturen človek je in njegova beseda med kmeti zaleže mnogo, zaleže vse. Prerok, ki mu ga je Reymont postavil ob bok, ta romar, berač, neke vrste deseti brat, Rok, pa je popolnoma drugačen. V njem je Reymont ustvaril izrazito poljski tip. Nič ne ve, odkod je, toda vsi vedo, da je prehodil že mnogo, mnogo sveta; bil je celo na Kristusovem grobu in že samo

to stori, da ga vsa vas občuduje. V njegovi zakonetni duši odseva vera na poseben način; dober katolik je sicer, toda vsa njegova vera in pobožnost je čudovito prikrojena na kmetijski način. Njegove legende spominjajo na apokrifne iz prvih časov krščanstva. Z vero in krščansko pobožnostjo se v teh njegovih legendah izprepletajo nacionalni motivi: on pripoveduje o kraljih, »ki so izšli izmed nas« in drži tako narodno samozavest po koncu. Otroke uči — pod ruskim režimom! — pisati in brati! Na koncu ga vendar zasledijo in začno preganjati, toda zaman: kmetje ga nočejo izročiti. Nazadnje izgine ravno tako skrivnostno kakor je prišel. In prepričani smo lahko, da se bo za nekaj časa zopet pojavil pred svojim »ljubim narodom«, in če ne on, pa kak njemu enak.

Take in enake misli razvija ob Reymontovih »Kmetjih« v lanskem letniku »The Slavonic review« v svojem članku o »Kmetu« v poljski literaturi« znameniti poljski učenjak Tad. Zieliński, profesor za klasično filologijo na univerzi v Varšavi.

pr »Gospodinski koledar« Jugoslovanske Matice izide pričetkom meseca decembra t. l.

Narodno gledališče v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Sreda, 26. nov.: Zora, dan, noč. Red F. Četrtek, 27. novembra: Šestero oseh išče avtorja. Red C.

Petek, 28. novembra: Zaprt (glavna vaja). Sobota, 29. novembra: Zaprt (generalna vaja).

Nedelja, 30. novembra: Sumljiva oseba. Izven.

Ponedeljek, 1. decembra: Veronika Deseniška, slavnostna predstava v proslavo narodnega praznika.

OPERA.

Začetek od pol 9. uri zvečer.

Sreda, 26. novembra: Zaprt. Četrtek, 27. novembra: Carjeva nevesta. Red D.

Petek, 28. novembra: Zaprt (generalka). Sobota, 29. novembra: Jenufa. Red E. Nedelja, 30. novembra ob 3 popoldne: Netopir. Izven.

Ponedeljek, 1. decembra: Zaprt.

Narodno gledališče v Mariboru.

Sreda, 26. nov.: Zaprt. Četrtek, 27. nov.: »Trubadur«. Premijera. Petek, 28. nov.: »Apolonov hram«. Ab. A. Sobota, 29. nov.: »Trubadur«. Ab. D. Nedelja, 30. nov.: »Apolonov hram«. Ab. C.

Iz katoliškega sveta.

Kongres italijanske katoliške mladine. Če je res, da pripada bodočnost tistemu, ki ima za seboj mladino, potem se obetajo Italiji kljub današnjim temnim dnevom boljši časi. Saj je kongres katoliške mladine v Rimu, ki se je zaključil dne 11. t. m., pokazal tak napredek Zveze italijanske katoliške mladine, da ne more biti dvoma, da se novi rod v Italiji trumoma vrača pod katoliški prapor. V zadnjih treh letih se je ustanovilo nič manj kakor 1000 novih odsekov.

Ob zaključku kongresa se je mladina poklonila sv. očetu v Vatikanu pod vodstvom Zvezinega predsednika odvetnika Corsanega. Le-ta je sv. očetu poročal, kalnišim ciljem je Zveza v zadnji dobi predvsem posvečala svoje prizadevanje: utrditvi in poglobitvi sočustvovanja s cerkvijo. V to svrhu je med svojimi člani gojila pobožnost s pogostim prejetjem sv. zakramentov, duhovnimi vajami itd. Sadeži se kažejo v naraščajočem številu članov, ki se posvečajo duhovskemu poklicu. Zunanji nastopi se omejujejo na korist verskemu, npravnemu, državljskemu in socialnemu izobraževanju.

Sv. oče je v svojem govoru izrazil svoje veliko veselje nad krasnim napredkom katoliške mladine in naglasil, da se vsak dan spominja mladine pri sv. maši. Veliko zaslugu na tem napredku imajo duhovni svetovalci Zveze — škofje. Čutiti s cerkvijo! Dobro je biti s cerkvijo; naj viharji še tako divjajo, ladja cerkve jih zmaga in se ne bo nikdar potopila, kajti njen krmar je Kristus v svojem namestniku. — Z zadoščenjem je sv. oče pozdravil sklep, da priredi italijanska in morda celo mednarodna mladina v svetem letu spokorno romanje na apostolov grob ter pri tem spomnil na besede Leona XIII.: »Cerkev sv. Petra je velika dovolj; če bo treba, bo sprejemna dvorana sv. Peter.« Vsi bodo dobrodošli. — Končno je sv. oče priporočil, naj se za člane Zveze zniža starost na 40 let, da se zagotovo organizaciji razmeroma mladostne, sveže moči.

Naznanila.

Na praznik narodnega ujedinjenja 1. decembra ob 8. zvečer se vrši koncert, katerega priredi Jugoslovansko Novinarsko združenje, sekcija Ljubljana v Unionski dvorani. Na tem koncertu sodelujeta operla peva gospa Thie-

ry in gospod Betetto ter pevski zbori »Ljubljana«, »Ljubljanski Zvon« in »Slavec«. Prvič nastopi na tem večeru godalni orkester orkestralnega društva Glasbene Matice pod taktirko skladatelja Škerjanca in ki šteje sedaj 86 članov. Vstopnice so v predprodaji v Matični knjižarni.

Občni zbor Slov. kat. akad. starešinstva bo v ponedeljek, 8. decembra, ob 10. uri v Akad. domu. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročilo odbora, odsekov in klubov. 3. Volitve. 4. Sprememba pravil. 5. Slučajnosti. — Odbor.

Starešinski sestanek bo v petek, dne 28. t. m., v Akad. domu. Poroča dr. Korošec. Vabljeni starešine in akademiki. — Predsednik.

Predavanje o polhovgrajski katastrofi priredi Udruženje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov, sekcija Ljubljana, v petek, dne 28. novembra t. l., ob 6. uri zvečer v dvorani univerze. Predava g. generalni inšpektor voda ing. Ivan Sbrizaj o temi: »Nekoliko hidrogra-

Zanimivosti.

BANANA.

V Evropi je pač malo znano, da je banana poleg žita, krompirja in riža sad, ki prehranjuje večino človeštva. Po svetovni vojni je postalo vprašanje bananskih plantazij važno socijalno vprašanje vseh kolonialnih sil; Herriot in Macdonald si noč in dan belita glavi, kako zadovoljiti ljudi, ki obdelujejo nelzmerne nasade banan in drugih južnih sadov, od katerih žive milijoni in milijoni.

Oglejmo si malo plantažo banan! Ko vstopijo, nam nudijo tri do štiri metre visoka debla, v premeru 20 do 25 cm močna, z nožičastimi listi in palmastimi, temno-zelenimi kronami impozanten pogled. A motil bi se, kdor bi pričakoval videti krasna, čisto tri metre dolge in meter široke liste v popolni lepoti oblike, nasprotno so listi od vetra popolnoma razcefrani in žalostno visse z ozleptih debel. Rdečkasti oblošasti cvetovi, ki tvorijo zgoraj moške, a spodaj mešane prašnike, stoje v vretenu na osi visse kobulje in dozore v devetih do dvanajstih mesecih v grozdnate sadeže prav različne velikosti. Vsako steblo rodi eno sadno kobuljo, ki jo strokovnjaki nazivljejo »bouch«.

Po bratvi drevo posekajo, ali pa puste, da ga razdenejo podnebne nepravilike. V kratkem času poženo iz korenin nove kali, in že po letu dni vise z drevesa slastni, 40 do 50 kilogramov težki bananski grozdi.

Razlikujemo dve vrsti banan, namreč sadno banano, ki je napredaj povsod, in mnogo večjo Planto, imenovano tudi konjsko banano, ki bi ji pa najprimerneje rekli orjaška banana. Ta divja banana, ki dozori dvakrat na leto, tvori pripravljena na razne načine afrikanskemu črncu glavno hrano, ki jo največkrat uživajo v obliki zgoščenega soka in imenujejo »hop«, t. j. hrana. Razen tega pripravljajo domačini iz nje tudi Evropecem priljubljen škrob.

Ker povzroča reja orjaške banane le malo truda in ne jemlje dosti časa, nosi po pravici ime »tropicnega krompirja«, dočim je sadna banana le to, kar pomeni beseda, namreč sad za uživanje v zrelem stanju. Konci cvetnih kobulj in mlade klice tvorijo okusno sočivo. Sok debela in listja je črncem važno zdravilo. Iz vlaken debela in listov zvijajo močne vrvi, listi pa jim služijo za pokrivanje, zavijanje itd. Kar je nam slama, to je črncem posušeno listje banane.

Z bananami so najprej začeli trgovati v Ameriki, in sicer s sirovimi, ker jih še niso znali pripravljati. Neki angleški častnik jih je zanesel v Manchester, kjer so se tako priljubile, da se je v kratkem času razvila obsežna trgovina z njimi. Za prevoz banan so zgradili posebne ladje.

Srednja Evropa dobiva banane predvsem s Kanarskih otokov, odkoder prihajajo v popolnoma svežem stanju. Nemci so imeli velike plantaže v Kamerunu. Največji nasadi sveta pa so na Jamajki.

Za konzum banan na mestu puste sad, da povsem zarumeni. Ker spodnji sadovi prej dozore kot zgornji, obesimo kobuljo za pecelj, da imajo vedno na razpolago zrele sadove. Za proizvodnjo bananine moke pa uporabljajo še zelene banane, ki so jih namočili v vroči vodi, da jih lažje olupijo. Iz njih dobe rumeno moko, ki je ohranila vonj in okus po bananah. Nato jo nasujejo v sode in zaboje ter razpošiljajo. Dasi pečivnost te moke ni ravno izvrstna, jo radi uporabljajo za slaščice. Ako testo te moke izpostavimo parnemu tlaku, dobimo prosojno, rjavkasto mezo, ki tvori posušena trdo, steklasto maso, katera je pripravljena na mleku jako okusna jed. Zreli sadovi se kuhajo v fino marmelado. Črnici stiskajo iz banan opojno pijačo, ki pa Evropecem ne ugaja. Mulati uporabljajo v bananah nahajajoči se tanin, da si barvajo kožo.

ŠPANCI.

Španci ostanejo v nevarnostih in nesrečah silno ravnodušni. Španec, ki je bil na eno oko že slep, je šel skozi park, kjer so se otroci žogali, in dobil v drugo oko tako močen sunek žoge, da je popolnoma oslepel. Nakar ni dejal nič drugega kot: »Dober večer!«

fije in drugih tehničnih podrobnosti povodom polhovgrajske katastrofe. Pristop dovoljen članom sekcije, po njih vpeljanjem gostom in slušateljem univerze.

Turistika in sport.

Za daljše jesenske izlete priporočamo vsem planincem Veliko Planino. Koča na Veliki Planini je temeljito popravljena ter dobro oskrbovana. Pot na Veliko Planino je lahka zlasti, ker še ni zasnežena. Steza pod Pasjimi pečinami je tudi popravljena po Kamniški podružnici ter je radi tega popolnoma varna.

Ker je koča v Kamniški Bistrici oskrbovana, je pač tudi priporočljiva partija — Velika Planina čez Dol v Kamniško Bistrico — Kamnik. Zlasti za prihodnje praznike bo to pač eden najlepših zimskih izletov, omogočen z rednim oskrbovanjem obeh gori omenjenih koč.

IZBRANA DELA VIKTORJA HUGOJA.

K Viktorju Hugoju je nekoč prišel založnik in mu svetoval, naj izda v posebni zbirki svoja najlepša dela. Toda ni dobro naletel: »Izbrana dela? To bi se reklo, nekatera moja dela bolj ceniti kakor druga! Moje delo je enotno, nič ni notri boljšega ali slabšega; vsa moja dela so enaka in tvorijo celoto.« In medtem, ko je založnika spremil do vrat, je pristavil: »To je nemogoče. Ne vem, kako morete priti na tako misel.«

Zavrnen založnik se je opogumil in dejal: »Saj je že mnogo slavnih pisateljev izdalo svoja »Izbrana dela...«

Viktor Hugo je bil že odprl vrata in jih, še preden je bil založnik dokončal svoj slavek, za njim zaprl...

Po Hugojevi smrti so njegova »Izbrana dela« izšla vzlic temu in pesnikovi dediči se — umerno! — niso branili nagrade.

NI NEUMEN.

Gospodična Estragnes se je hudovala, ker je Bassompierre ni maral za ženo, in je rekla: »Gospod Bassompierre, vi ste največji bedak na dvoru!« — »Mislite pač nasprotno!« ji je on odvrnil.

HEINE IN ROTHCHILD.

Nekega dne sta škof Mechelu in baron Rothschild obedovala pri ministru, kjer je bil v gosteh tudi Heine. Ko so šli v obednico, je nadškof dejal Rothschildu:

»Prosim, gospod baron, pojdite naprej!« Rothschild je res šel. »Prečastiti gospod,« se je oglasil pesnik Heine, »to bi se pravzaprav ne moglo skladati s pravili olike. No, sicer je pa docela pravilno, da pride Stari zakon pred Novim.«

SLIKA.

Ameriški milijonar, o katerem so govorili, da si svojega ogromnega premoženja ni pridobil poštenim potom, se je dal naslikati in je sliko obesil v svoji znani, nepopisno bogati galeriji. Ko je nekomu razkazoval svojo galerijo slik, ga je vprašal, če mu slika, ki je predstavljala milijonarja z rokami v žepih, kaj agaja in če je on dobro naslikan. Obiskovalec je menil: »Nič kaj.« Milijonar, začuden nad takim odgovorom, je vprašal dalje: »Zakaj ne.« Obiskovalec: »Ker vas na tej sliki prvič vidim, da imate roke v svojih lastnih žepih.«

BALSACOVA DOMISLJLJA.

V Balsacovi glavi se je včasih izgubila zadnja sled razlike med domišljijo in resničnostjo. Bil je romantik.

Nekako omamljen od dela je bil uverjen, da njegove osebe v romanah v resnici žive.

Nekoč je prišel k njemu prijatelj v sobo. Balsac je razburjen skočil k njemu:

»Pomislil, nesrečnica se je umorila!« Prijatelj skočil osupel nazaj in šele tedaj se je Balsac zavedel, da živi ona oseba, o kateri je govoril, le v njegovem romanu.

MARŠAL TOIRAS.

Na večer pred bitko je neki častnik prosil maršala Toirasa za dovoljenje, da sme obiskati svojega očeta, ki doma umira. Maršal, ki je dobro umel pretezo, je dejal: »Le pridite, gospod, le pojdite, dragi moj, že vidim, da se dosledno ravnate po zapovedi: »Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel na zemlji.«

RUBINSTEIN.

Anton Rubinstein, znani virtuoz in sloviti skladatelj, je nekoč kadil v navzočnosti dam. Ko ga je neke opomnil, da se to ne spodobi, je mirno kadil dalje, rekoč: »Kjer so angeli, ne sme manjkati oblakov.«

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 303 m n. m. viš.

Normalna barometriška višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometrična visina v mm	Termometrična temperatura v C	Relativna vlažnost v C	Nebo, vetrov	Padavine v mm
25./11. 21 h	740.8	0.5	0.5	obl.	—
26./11. 7 h	739.9	2.4	0.4	megla	0.0
26./11. 14 h	738.4	4.2	0.7	obl.	—

Gospodarstvo.

O gospodarskih razmerah v Prekmurju.

Z otvoritvijo nove železnice Ormož-Murška Soba je stopilo v gospodarsko območje Slovenije razen Murskega polja, ki je imelo že dosedaj s Slovenijo tranzitno zvezo preko Radgone—Spilja, predvsem Prekmurje s svojimi skoraj 100.000 prebivalci. Kdor ne pozna krajevnih razmer, si sploh ne more napraviti niti približne slike o pomenu nove železnice za Prekmurje ne le v narodnem in državnem, temveč predvsem v gospodarskem esiru.

Prekmurje se pogosto imenuje žitnica Slovenije. In po pravici. Vendar treba točno ločiti dva gospodarsko različna dela v Prekmurju, južni raven del in severno hribovje. Ravnila je zelo rodovitna in pridelava zelo veliko pšenice, pa tudi rži, krompirja, ječmena, ovsu. Ker pa je večina zemlje last mažarskih veleposestnikov, je šel pred vojno ves izvoz poljskih pridelkov preko Ogrske, le mali del kmečkega pridelka v Avstrijo preko Čakovca in Radgone. Po prevratu je Prekmurje precej izvažalo v Slovenijo, največ preko Čakovca, nekaj tudi preko Radgone v Avstrijo, toda radi nesmotrne agrarne reforme in pasivne resistance veleposestnikov je produkcija mnogo trpela. Žeteti bi bilo, da se napravi red v agrarni reformi, da se bo mogla produkcija povzdigniti do prejšnje višine.

Hriboviti del Prekmurja, tako imenovani Goričansko in Lendavske gorice so glede prehrane splošno pasivne. Precej se pridelava vina, posebno v Lendavskih goricah, vendar pa domača produkcija ne krije konzuma in bo nova železnica zvozila v Prekmurje precej Jeruzalemca, katerega so dosedaj s težavo prevažali po blatnih cestah 5 do 10 in še več ur daleč. Zelo mnogo je v Prekmurju sadnega drevja, vendar pa bo treba v tem oziru še veliko storiti, da se sadjereja povzdigne. Brez dvoma bo sadje postalo v kratkem važen izvozni predmet. Pred vojno se je izvozilo precej sadja na Ogrsko in v Avstrijo, po prevratu pa je izvoz popolnoma zastal, ker so stroški prevoza na vseh presegali prodajne cene. — Po celem Prekmurju je zelo dobro razvita živinoreja. Največ se po prevratu izvažajo iz Sobote v Avstrijo preko Radgone, kjer se natovori vsak teden več vagonov mesa in na stolice glav žive govede, katero pa so morali do sedaj goniti več ur daleč po slabih cestah. Nekaj govedu pa se izvažajo tudi preko Čakovca v Slovenijo in Italijo. Radi cenejšega prevoza bo nova železnica brez dvoma zelo povoljno vplivala na cene. Kljub dobro razviti konjereji in razmeroma nizkim cenam je povpraševanje po konjih malenkostno in izvoz ne pride v poštev. Zelo mnogo pa se izvažajo perutnine, žive in zaklane, največ preko Čakovca, nekoliko tudi preko Radgone. Izvoz jaje, ki je šel prve dni po prevratu ves preko Čakovca in ki znaša tedensko več vagonov, se je zadnji čas deloma usmeril tudi po stari progi Ljutomer—Radgona proti Avstriji. V hribovitih delu Prekmurja raste precej kostanjev in gob, od katerih pa bi kvečjemu prvi prišli v poštev za izvoz. Po Murskem polju je zelo razvito čebelarstvo, deloma tudi po Prekmurju in pridelajo nekateri čebelarji po več sto kg me-

du, katerega so dosedaj radi slabih prometnih zvez le s težavo spravili v denar.

Trgovina je bila v Prekmurju do prevrata izključno v rokah židov. Po prevratu pa je prišlo v večje kraje precej trgovcev iz Slovenije, ki uspešno konkurirajo z židi in so se po večini že precej udomačili. Pečajo pa se le z nadrobno trgovino in je trgovina na debelo še vedno v rokah le par oseb.

Industrija ni posebno razvita. Omeniti bi bilo le tovarno mesnih izdelkov v Soboti, več parnih mlinov in opekarn, ki pa so radi težkega dovoza premoga le deloma obratovali, in tovarna dežnikov v Lendavi. Nekoliko bolje je razvita obrt, od domačih obrti predvsem lončarstvo, najbolj okrog Bodonec. Domači obrti bo treba vsekakor posvetiti veliko več pažnje kakor do sedaj, kajti kljub »žitnici« imamo v Prekmurju toliko kmečkega proletarijata in revščine, kakor menda nikjer drugod v Jugoslaviji. V Prekmurju je namreč zelo razvita navada delitve posesti in so nastala v nekaterih vaseh sama mala posestva z 2 do 5 oravov zemlje, ki niti od daleč ne morejo preživiti prebivalstva. Pred prevratom je hodilo na tisoče sezonskih delavcev na Ogrsko in Slavonijo, mnogo se jih je za stalno izselilo v Ameriko. Po prevratu pa hodijo največ v Slavonijo, na Belje, deloma na Ogrsko, mnogo pa jih gre tudi v Avstrijo, na Nemško in deloma na Francosko v rudnike. Tem masam bo treba na vsak način nuditi zasluzka doma, k čemur bi najlažje pripomogla združna organizacija domače obrti. Ker pa za drug Prekmurci pod prejšnjo mažarsko državo niso poznali, bo iniciativa vsekakor morala iziti iz Slovenije in na domače organizatorje za enkrat ni misliti. Ker ni zadrug, je mali obrtnik in kmet brez vsake gospodarske organizacije, sedanje banke v Soboti in Lendavi pa s svojo obrestno mero (35 % in še več) trgovino in obrt naravnost ubijajo. V tem oziru bo čim prej treba začeti z resnim delom, ker samo lepim besedam brez dejanj tudi Prekmurci dolgo ne verjame. Edina rajfajzenovka v Prekmurju, katero je ustanovil v Črensovcih pred par leti župnik Klekl, in novoustanovljena mlekarška zadruga istotam so le borni začetki, katerim mora slediti obširna združna organizacija, da se tako spodbijejo tla raznim demagogom in hujskačem, katerih je še vedno polno Prekmurje. Ako hočemo, da bo naše Prekmurje res naše, mu moramo posvetiti ono skrb tudi v gospodarskem oziru, kakor jo zasluži naša »žitnica« s svojimi 100 tisočimi dušami. Upajmo, da bo nova železnica prinesla v tem oziru res tudi to, kar Prekmurci od nje in od Slovenije po vsej pravici pričakujejo.

g Vpisi v trgovinski register. Vpisale so se nastopne tvrdke: Franc Kalinšek, trgovina z lesom v Bistrici pri Trzinu; A. Fon, komisijska trgovina z vinom v Kamniku; J. Bonča, mednarodni transporti, carinsko posredovanje in spedicija, središče Maribor, podružnica Ljubljana; Rudolf Deržaj, trgovska agencija in komisijska trgovina s tehničnimi potrebščinami v Ljubljani; J. Levanič, trgovina z vinom na debelo v Ljubljani; K. Stampfel, trgovska agencija in komisijska trgovina za železninske in poljske železniške potrebe in komercialne predmete v Ljubljani; Anton

Paš, trgovina z modnim in galanterijskim blagom v Mariboru; Ivan Zivc, stavbno podjetje v Mariboru; Jožef Reberšek, trgovina z vinom in poljskimi pridelki v Vercach.

g Izbris iz trgovinskega registra. Izbrisale so se nastopne tvrdke: R. E. Writzl, parna žaga in lesna trgovina v Kozmincih pri Ptuj (ker je obrt prestal); A. Ankerst, trgovina v Mariboru (ker se je opustila); Theodor Lesjak, trgovina z mešanim blagom v Mariboru (ker se je opustila); Terezija Rupar, trgovina z lesom v St. Vidu nad Cerknico (ker je obratovanje prestalo).

g Gospodarski kongres v Novem Sadu. Na gospodarskem kongresu v Novem Sadu, ki se je vršil dne 23. t. m., so sklenili, da naj se osnuje centralna zveza vseh trgovskih in industrijskih zvez v Vojvodini in v Sremu, za kar bo poskrbel poseben na tem kongresu izbran odbor.

g Premog za avstrijske zvezne železnice. Ves rjavi premog za avstrijske zvezne železnice bodo dobavljali domači rudniki (402.000 ton). V letu 1923 so avstrijske železnice porabile 1.9 milijona ton premoga in sicer 1.61 milijona ton iz inozemstva ter 274.000 ton iz domačih rudnikov. Premog so dobavljali iz češkega revirja za rjavi premog (460.000 ton), iz ostravskega revirja 170.000 ton črnega premoga ter 97.000 ton iz drugih češkoslovaških premogovnikov, iz poljske Šelzije 498.000 ton, iz stare Poljske 166.000 ton, iz Dolnje Šlezije 27.000 ton in iz saarskega ozemlja 127.000 ton.

g Amerikanska avtomobilna industrija. Dne 1. avgusta t. l. je bilo registriranih tako osebnih kakor tovarnih avtomobilov 15 in pol milijona. Leta 1914. je znašalo število vseh registriranih avtomobilov samo 1.7 milijonov. V teku desetih let se je število avtomobilov v severnoameriških Združenih državah skoro podvojilo. Medtem ko so leta 1914 naredili samo 569.000 novih voz, so jih lani izdelali 4.078.000 komadov. V prvi polovici t. l. so jih izdelali 1.938.000 komadov. Sedaj pa se že pojavlja problem, kdaj bo nastopila prenasitost trga. Sicer so to samo teoretični računi, vendar pa je videti, da postaja ta problem vedno bolj aktualen. Računajo, da bo nabavna močnost trga prenehala pri 16 milijonih vozil in sicer na podlagi statistike, da se nahaja v severnoameriških Združenih državah 24—25 milijonov družin, od katerih pa tretjina ni v stanu kupiti si avtomobila, tako da prihajajo tu v poštev samo dve tretjini rodbin kot nakupovalci za avtomobile. Povprečno računajo, da traja uporabna doba 1 avtomobila sedem let. Upoštevati je treba tudi naraščanje prebivalstva itd. Ti računi so sicer bolj problematični, vendar pa kažejo na utesnitev domačega trga. Kapaciteta severnoameriške avtomobilne industrije znaša letno 5 in pol do 6 milijonov komadov. Iz teh podatkov je razvidno, da bo morala ameriška avtomobilna industrija po nasičenju domačega trga, o čemur so že razpravljali letos na svetovnem avtomobilskem kongresu v Detroitu, stremeti za tem, da bo svojo produkcijo v veliki meri izvažala in si tako zagotovila zaposlenost v nezmanjšanem obsegu.

Borze.

25. november 1924.

DENAR.

Zagreb. Italija 2.9740 do 3.0040 (2.975 do 3.005), London 317.60 do 320.60 (317.90 do 320.90), Newyork 68.20 do 69.20 (68.10 do

69.10), Pariz 3.625 do 3.675 (3.655 do 3.705), Praga 2.065 do 2.095 (2.07 do 2.10), Dunaj 0.00735 do 0.00835 (0.0062 do 0.0082), Curih 13.28 do 13.38 (13.27 do 13.37). Tendence rezervirana, promet zelo slab, blaga je mnogo.

Curih. Belgrad 7.50 (7.50), Pešta 0.00695 (0.00695), Berlin 1.235 (1.235), Italija 22.43 (22.45), London 23.97 (23.98), Newyork 518 (518.10), Pariz 27.42 (27.45), Praga 15.60 (15.65), Dunaj 0.0073 (0.0073), Bukarešt 2.70 (2.70), Sofija 3.75 (3.80).

Dunaj. Devize: Belgrad 1031, Kodanj 12.480, London 328.500, Milan 3069, Newyork 70.935, Pariz 3754, Varšava 13.610. — Valute: dolarji 70.460, angleški funt 326.700, francoski frank 3720, lira 3035, dinar 1023, češko-slovaška krona 2114.

Praga. Devize: Lira 147.13, Zagreb 49.30, Pariz 179.625, London 156.80, Newyork 33.90.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7 odstotno investicijsko posojilo iz leta 1921 65.50 (blago), 2 in pol odstotna državna renta za vojno škodo 115 do 122 (zaključek 122), Celjska posojilnica d. d., Celje 211 do 212 (zaklj. 211), Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 220 do 240, Merkantilna banka, Kečevje 124 do 126, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 909 do 915, Strojne tovarne in li-varne, Ljubljana 130 do 150, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 470 do 495, združene papirnice Vevča 120 (blago), »Split«, anon. družba za cement Portland, Split 1380 do 1425, Nihag, d. d. za ind. i trg. drvom, Zagreb 62.50 (blago).

Zagreb. Hrvatska eskomptna banka, Zagreb 102 do 108, Hrv. slav. zem. hipot. banka, Zagreb 56 do 57, Jugoslavenska banka, Zagreb 102, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 217 do 221, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 905, Slavenska banka, Zagreb 85, Dioničko društvo za eksploatacijo drv, Zagreb 85, Hrv. slav. d. d. za ind. šečera, Osijek 832.50, Narodna šumska industrija, Zagreb 58, Našica 65, Guttman 800, Slavonija 77 do 78, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 490, Vojna odškodnina 118 do 120, 7 odstotno drž. investicijsko posojilo 65.50 do 66.

Dunaj. Živnostenska banka 820.000, Alpin 402.000, Greinitz 145.000, Kranjska industrijska družba 900.000, Trboveljska družba 482.000, Hrvatska eskomptna banka 100.000, Leykam 210.000, Avstrijske tvornice za dušik 220.000, Guttman 470.000, Mundus 1.010.000, Slavex 220.000, Slavonija 78.000.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Remeljni 7-7, 8-8, I. in II., fco meja 690, Testoni od 2.25 m, 25 cm, od 10 do 29 mm, media 23 cm, fco meja 640, Deske 20, 25, 30 mm, III. vrsta, fco meja 520; Lipovi hlodi od 20 cm prem. naprej, od 2 m dolžine, zdravo, lepo blago, fco nakladalna postaja 3 vag., 50, 60, zaklj. 55; Deske I. in II., fco meja 660, 680; Oglje Ia, vilano, fco meja 120. — Zito in poljski pridelki: Pšenica domača, fco Ljubljana 400; pšenica bačka, par. Ljubljana 445; korusa nova, fco Coitrovien, gar. Ljubljana 1 vag., 180, 190, zaklj. 190; oves bački, par. Ljubljana, na potu 340; laneno seme, franco Ljubljana 700. — Stročnice, sadje: Fižol ribničan, orig., fco Ljubljana 435; fižol ribničan, očiščen, b-n, fco Postojna trans. 530; fižol prepelčar, orig., fco Ljubljana 490; fižol mandalon, orig., fco Ljubljana 390; fižol rjavi, orig., fco Ljubljana 410.

Jutranja zvezda.

Napisal H. Rider Haggard. Iz angleščine prevel Peter M. Cernigoj.

(Dalje.)

21

»Čutila sem, da nisem vredna tako učenega in odličnega moža,« je odgovorila in ga je gledala s svojimi črnimi očmi. »Jaz bi ti bila samo ovira v življenju, dragi Kaku, in sem zato rajši stopila v službo tega ubogega bitja, faraona — v faraonov samostan, kakor ga imenujem. Pa saj teh reči ne boš povedal Abiju, kajne?«

»Ne, gotovo ne, Meritra, če si bova tudi nadalje tako dobro, kakor sva si sedaj. Toda odpodila si se že, pojdiva na delo, drugače boš morala ostati tukaj vso noč in faraon bi bil žalosten!«

»Ah, Set vzemi faraona! Čeprav je treba priznati, da je dober plačnik in da pozna ceno umne ženske. Kaj mi torej hočeš?«

Obraz starega zvezdoslovca je postal trd in zvižan. Stopil je k vratom, da se prepriča, ali so zaklenjena, in je potegnil zaveso preko njih. Nato je vzel stol in sedel Meritri nasproti tako, da je svetloba padala na njeno obličje, a sam je bil v senci.

»Važno zadevo imam, Meritra, a pri bogovih, ne vem, ali ti smem zaupati. Ne-koč si me že prevarila, faraona si varala mnoga leta; kako naj vem, ali se ne boš zopet igrala z menoj, tako da slednjič pridem ob glavo in napravim življenje in dušo?«

»Če tako misliš, Kaku, mi, prosim, odpri vrata in me spremi domov, kaj samo čas izgubljava.«

»Ne vem, kaj naj mislim, ker si prav tako prebrisana, kakor si lepa. Čuj, žena,« je divje šepetal in jo prijel za roko. »Če se blišči, vedi, da boš umrla strašne smrti, zakaj če ne pomoreta bodalo in strup, se

bom poslužil drugih sredstev; jaz nisem glumač. Storit morem, da postaneš očem ogabna in da hiraš, preganjati te morem vse noči, tako da ne boš mogla niti za hip zatisniti očesa razen na soncu, in vse to hočem storiti in še več. Če umrjem, Meritra, pojdeva skupaj. Ali mi hočeš torej priseči, da boš odkritosrčna, ali mi hočeš priseči s prisego priseg?«

Vohunka se je ogledala naokrog. Poznala je Kakujevo moč, ki je bila slavna v vsem Egiptu in o kateri so govorili, da je najhujše vrste, in se ga je zbala.

»Zdi se mi, da je to nevarno početje,« je odgovorila v zadregi. »Menim, da bi mogla uganiti, kaj namerjaš. A kaj dobim, če ti pomagam, Kaku?«

»Mene,« je odgovoril.

»To je zelo laskavo, pa kaj še?«

»Po faraonu najvišje mesto in največjo moč v Egiptu kot žena faraonovega vezirja.«

»Žena? Kolikor sem stišala o tebi, Kaku, bo gotovo še več takih, ki bodo deležne te časti.«

»Nobena druga — prisegam ti, Meritra, nobena!«

Za trenutek je razmišljala, zroč v nagubano, toda mogočno čarovnikovo obličje, nato pa je odgovorila:

»Prisegla bom in bom prisego držala. Glej, da jo boš držal tudi ti, Kaku, ker drugače bo gorje, zakaj tudi ženske imajo svojo zlo moč.«

»Vem, Meritra, in od nekdaj so bili učenjaki prepričani, da zli duh ne prebiva v srcu, ali možganih, ali jetrih, marveč v ženskem jeziku. Sedaj vstani.«

Ubogala je in Kaku je prinesel iz skritega kota v steni knjigo ali prav za prav zavoj s čarovnimi znaki, ki je bil shranjen v škatli iz železa, kovine hudobnega boga Tifona.

»Tej knjigi ni enake,« je rekel, »zakaj napisal jo je največji čarovnik, ki je živel pred Meno, ko so se bogovi kraljevali v Egiptu, in sam sem mu jo vzel iz krste; bila je to strahotna naloga, zakaj njegov Ka je vstal iz groba in mi grozil. Človek, ki zna knjigo brati, kakor jo znam jaz, ima veliko moč in varuje naj se, kdor prelomi prisego, priseženo na to knjigo. Pritisni jo torej na srce, Meritra, in priseži za menoj.«

Nato je ponavljal zelo strašno prisego; zročala je človeka, ki bi jo prelomil, sramoti, boleznij in nesreči na tem svetu, ter večnim mukam na onem svetu in kremp-ljem ter zobem hudobnih duhov z zverinskimi glavami, ki prebivajo v temi onstran solnce, posamez imenujejo vsa bitja, ki bodo te muke izvrševali, in kliče jih za priče tej obezvi.

Meritra je poslušala, nato pa je rekla: »Izpustil si svoj del prisege, prijatelj, zlasti svojo obljubo, da bom edina žena faraonovega vezirja in da bom imela z njim enako oblast.«

»Sem pozabil,« je rekel Kaku in pristavil še one besede.

Nato sta obadva prisegla, dotakniviši se knjige s čelom, in ko je Meritra zopet pogledala navzgor, je opazila, da utripa plamenu podobna svetloba v kristalu, ki je visel nad njeno glavo, potem ga je jel pronicati krvavordeč žar, kakor da teče kri iz rane; nato je rdeči soj pobledel in iz njega je pogledalo veliko oko. Potem je oko izginilo, izginila je tudi kri in prikazala se je kraljica Neter-Tua, v slavi sedeč na svojem prestolu in narodi so jo častili in ob njej je sedel mož v kraljevskih oblačilih, čigar obličje je bilo zagrnjeno s plascem.

»Kaj vidiš?« je vprašal Kaku in jo je motril, ko je gledala v kristal.

Povedala mu je, on pa se je zamislil in odgovoril v dvomu:

»Mislim, da je to dobro znamenje; ob njej sedi njen kraljevski soprog. Toda zakaj ima zakrit obraz?«

»Ne vem,« je odgovorila Meritra. »Zdi se mi, da je to tvoje močno rdeče vino ponarejeno in da mi je stopilo v glavo. Pa prisegla sva prisego, ki bo imela, se mi zdi, še drugačne posledice, nego midva slutiva, zakaj take proklete prisege so dvorezne. Povej mi torej svoj načrt in zakrij kristal; ne maram več gledati podob.«

»Škoda, ker se mi zdi, da imaš odličen dar vedeževanja,« je odvrnil Kaku z istim dvomečim glasom. Ubogal pa jo je vendar in je zastrl svetlo kroglo s kosom mumijskega ovoja, ki ga je rabil pri čarovnijah.

»Kratek bom,« je rekel. »Moj debeli gospod Abi hoče postati faraon Egipta in misli, da najlažje doseže ta namen, če spleza na prestol svoje nečakinje, kjer bi še marsikdo drugi hotel sedeti.«

»Hočeš reči, če jo poroči, Kaku?«

»Seveda. Kaj drugega? Tisti, ki poroči kraljico, kraljuje z njeno oblastjo.«

»Gotovo. Ali poznaš Neter-Tuo?«

»Toliko jo poznam kakor vsakdo drugi. A kaj hočeš s tem reči?«

»Reči hočem, da bi se mi smilil mož, ki bi jo poročil zoper njeno voljo, naj je še tako lepa in odlična. Ta ženska je kakor ogenj, ti pravim. Več moči ima v sebi kot vsi čarovniki Egipta s teboj vred. Pravijo, da je Amenova hči, in jaz verjamem. Jaz verjamem, da prebiva v njej, in gorje ti-stemu, kogar ona sovraži, če ji postane so-prog.«

»To je Abijeva stvar, ali ne?« Najina pa je, da mu pomoreva do zakona, Meritra. Reciva torej, da ona ne bo hotela.«

Dipl. exp. ak.
Stanko Drašler
trgovac
Regina Drašler roj. Lap
poročena
Gorica p. Krškem - Kamnik
24. novembra 1924.

Redka prilika.

Proda ali v najem se odda
v prijaz. vasi selske doline
enonadstr. hiša

z vrtom, gostilno (keglji-
ščem) in trgovino, ki sta
edini v kraju in okolici. Po-
leg hiše teče studenec, ki
se lahko izrabí za malo vod-
no silo. Najugodnejše za ro-
kodela ali penzionista. —
Ponudbe v upravi lista pod
»Ugodni pogoji« št. 7422.

DVE PRAZNI SOBI

v novi hiši se odda. Kje.
pove uprava pod št. 7411.

Preklic. Ako sem kdaj
kaj žalivega o
g. A. Z., župniku, govoril, v
vsakem slučaju obžalujem
ter preklicem in prosim od-
puščanja, ker ne vem nič
slabega o njem. — IVAN
KOKALJ, organist. 7424

Trgovina

staropelja-
na, z meš.
blagom, na najprometnejšem
prostoru, s stanovanjem, v
sredini Trbovelj, se pod
ugodnimi pogoji radi selitve
prepusti. — Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 7421.

Sprejem več dobro izurj.

TAPETNIŠKIH

POMOČNIKOV

Pismene ponudbe z navedbo
zahtevkov na Peter Kobal,
KRANJ - tvornica tapetni-
ških izdelkov. 7347

ABSOLVENT

stroj delovodske šole, vse-
stransko naobrazen, z dobri-
mi spričevali, želi mesta iz-
ven Ljubljane. Nastop takoj.
— Ponudbe pod »Absolvent«
na upravo lista. 7409

Dve GOSPODIČNI

krščanskega mišljenja, vza-
mem na stanovanje in do-
bro hrano. Istotam poučuje
diplomirana učiteljica NEM-
ŠČINO. — Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 7410.

Napredaj je dobro ohranjena
tehnica

ZA ŽIVINO. — Naslov v
upravi lista pod št. 7355.

Novozidano HISO

tri sobe, kuhinja, shramba,
klet, hlev, lep sadonosnik,
vrt, njiva, travnik, prodam
po zelo ugodni ceni, 10 min.
od postaje. — SCHNEIDER,
Devina 8 — Slov. Bistrica.

Trboveljski
drva
koks
ongieski premog
slezjske bričke

dobavlja ILIRIJA tu
Kralja Petra trg 8. Tel. 220
Plačilo tudi na obroke.

LEP

trgovski lokal

na prometnem kraju odda
z novim letom POKOJNINSKI
ZAVOD V LJUBLJANI —
Aleksandrova cesta. 7314

Kože

polhove,
jazbečeve
in vse druge, od divjačin,
kupi v vsaki množini
D. ZDRAVIČ
Ljubljana, Sv. Florijana ul. 9.

ČEZ 50 LET
se uporablja z najbolj-
šim uspehom

PICCOLI-JEVA

ŽELODČNA

TINKTURA

katera krepi želodec, po-
spešuje slast in odprje te-
lesa. — Naročila sprejema:
lekarna dr. G. PICCOLI
Ljubljana, Dunajska cesta.

Najprimernejše

Miklavževa darila

dobite v umetniškem
ateljeju za narodne
in moderne vezanine
Božene Kopačeve
o Kranju

Cenik zastoji! Cenik zastoji!

Ma Miklavža in božič.

Mamice, razveselite otroke
in kupite igrače vozčke in
mala dvokolesa, trčikolne,
holenderje, stolice, zložljive
tudi za mizice, šivalne stroje
itd. najceneje TRIBUNA
F. B. L., Tovarna dvokoles in
otroških vozčkov, Ljubljana,
Karlovska cesta št. 4. 7004

ODGOJTELJICO

popolno zanesljiva oseba, ki
je že delovala v tej lastnosti
in ima letna spričevala, iščem
za takojšnji nastop k moji
4½ letni hčerki. Prijazne po-
nudbe z navedbo vsega zna-
nja in s sliko, prosim na na-
slov: Andjela S. WEISS, Osi-
jek L, Gunduličeva ulica 3.

GOSPODIČNA

se sprejme na stanovanje. —
Poizve se Hrenova ulica 6/L

Iščete se pobožna in dobra

DEKLICA

k mali rodbini, ki bi pazila
na 2 deklici in pomagala v
hiši. Oskrba lepa. Plača po
pogodbi. Obrniti se je treba
na Ing. Drag. STRUČIČ, Ko-
privnica — Hrvatsko. 7392

Kdor pride v Maribor,

naj ne zamudi obiskati moje
trgovino z najboljšo emali-
rano - pločevinasto POSODO,
kakor tudi porcelanasto in ste-
kleno robu. — Cene zelo ugod-
ne — prepričajte se!

A. VICEL — Maribor,
Glavni trg št. 5.

NAJBOLJŠA

NAJUSPEŠNEJŠA

REKLAMA

so oglašili v »Slovenca«.

Zahvala.

Za obilne dokaze iskrenega sočutja povod-
dom smrti našega preljubljenega strica, pre-
častitega gospoda

Franca Škorjanca

župnika v pokoju

Izrekamo vsem najpristranejšo zahvalo. Pose-
bej se še zahvaljujemo prečastiti duhovščini
Braslovske in Celjske dekanije, gosp. dekanu
Medvedu za gniljiv govor in mrtvaška opravila,
g. dekanu dr. Cukala za vse simpatije, g. duh.
svetovalec dr. Jančiču za toliko naklonjenost,
domačemu g. župniku Končanu za vso ljube-
zen in prijaznost med boleznijo rajnega, gg.
pevcem, darovalcem mnogih vencev ter kon-
čno vsem, ki so spremili našega blagopokoj-
nika do groba.

Sv. Pavel pri Preboldu, 23. nov. 1924.

ZALUJOČI OSTALI

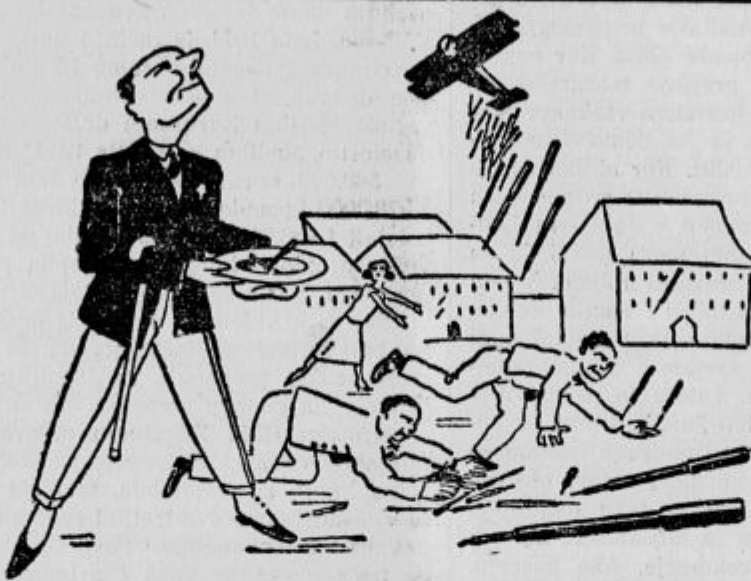
Agitirajte za naše časopise!

IVAN ZAKOTNIK

Telefon št. 379 mestni tesarski mojster Telefon št. 379

Ljubljana, Dunajska cesta 46

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrejša
hiše, vile, tovarne, cerkve in zvoniki; stropi, razna tla,
stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.
Gradba lesenih mostov, Jezov, mlinov.
Parna žaga Tovarna furnirja

Da so zrakoplovi
za časa vojne metali na mesta svinčnike »PENKALA«
namesto amonitonskih bomb, obradovani bi bili vse pre-
bivalstvo in ne bi bili vsemu svetu v strah in trepet.
— V papirnici naj Ti pokažejo tak zanimiv svinčnik
»PENKALA« po Din 15—, isto tako tudi originalna
zlata naliv-peresa »PENKALA«.

„LIPA“

zadruga mizar- št. Vid n. Ljubljano

jez v om. zav. PRIPOROČA SVOJO BOGATO

zalogo pohištva.

Cene konkurenčne. 7048 Cene konkurenčne.

Dobro idoče in brezkonkurenčno TRGOVSKO
PODJETJE, katero je tudi z eksportom po celi
kraljevini SHS dobro poznano in prvovrstno
upeljano, IŠČE vsled razšir-
jenja sedanega podjetja

kompanjona

s kapitalom 100.000 do 150.000 Din. — Cenjene
ponudbe pod šifro »TEHNIK« na »APOLO«,
Stari trg št. 19, II. nadstropje, Ljubljana.

„Vinaria“ delniška družba v Ptuj

priporoča vinskim trgovcem in go-
stilničarjem svojo bogato zalogo

izbornih haloških in ljutomerskih vin

po zelo ugodnih cenah.

Na zahtevo

Vam stavimo brezplačno proračun za
črtanje in vezavo poslovnih knjig po navodilu.

Knjigovoznica K.T.D. v Ljubljani
Kopitarjeva ulica 6. II.

Franc Erjavec

„pri zlati lopati“
trgovina z železnino
Ljubljana, Valvazorjev trg 7
(prej Hammerschmidt)

priporoča svojo bogato za-
logo raznovrstne železnine
ter tudi prvovrstni dalma-
tinski »Portland cement« po
niski ceni.

LIVARNA
ZVONOGLAS
MARIBOR

Dobavlja najboljša bronasta zvo-
nove, po kakovosti nadkriljujejo
one iz predvojnega časa, tisti har-
monični glasovi, 4 tedenski do-
bejni rok, večletno jamstvo. —
Odlikovana tvrdka z
zlato kolajno. Cene
najnižje v Jugoslaviji

Tovarna vijakov

Splošne stavbene družbe MARIBOR
Aleksandrova cesta št. 12

Vijaki za les vsake vrste
in vsake velikosti, zakovice
za pločevino, iz medenine,
železa, bakra in aluminija itd.

S. Matc Na debelo.

Tovarna kožuhovine
Največje podjetje
naše države!

Borvanje kot v Lep- Na drobno.
zgu, sirojenje, kon-
fekcioniranje. — Popravila, preobnove,
kožuhovinaste obrobe in obšivi, modeli.

Naročila, prodaja in nakup kož:
Ljubljana, Sodna ulica 5.

Kjo se najbolje za Miklavža in božična darila kupi,
je brez dvoma znano.

„PRI NIZKI CENI“

IGN. ŽARGI

Ljubljana Sv. Petra cesta 3.

Nudi cenjenim odjemalcem veliko izbero raznega
perila in rokavic, nogavic, dalje velika izbira dam-
skih, moških in otroških zimskih potrebščin ter
raznih površnih jopic, jumperjev, otroških obleke.
— Svilene in pletene samoveznice itd., itd. —

Velika izbira za krojače in šivilje.

Popolnoma varno naložite denar v

LJUBLJANSKO POSOJILNICO

registrovana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani

Mestni trg št. 6

— ki ima že nad —

10.000.000.— Din jamstvene glavnice

Vloge na hranil. knjižice in tekoči račun obrestuje najugodnejše

Velikansko zalogo blaga najdete

za moške in ženske obleke
— v obče znani trgovini —

R. Miklauc

Ljubljana, Lingarjeva ulica in Pred škofijo
(zraven knezoškofijske palače).

Zanesljivo poštena in prijazna po-
strežba. — Trdka prodaja samo v
tej hiši (v lastnih prostorih).

Prevzemam

potna zastopstva

ZA VSO KRALJEVINO SHS

proti proviziji in dodatku za stroške

Tvornice in veletrgovine, ki žele biti dobro zastopane
po inteligentnem, za prodajo sposobnem zastopniku, naj
izvolijo pisati pod »ZASTUPNIK« broj 137/42 na

»Interreklam d. d. Osijek L., Kapucinska ul. 8.

NB. Potujem z avtomobilom, obiskujem tudi manj-
ša mesta, količina kolekcije ne pride v poštev.

Miklavževa darila

za deco in odrasle priporoča

M. TIČAR, Ljubljana

Šelenburgova ul. 1 in Sv. Petra c. 26.